

**A STUDY OF PERFORMANCE OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS
UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN PRAKHON CHAI DISTRICT,
BURI RAM PROVINCE**

Plernpit Lekprakorn

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Education administration**

May 2015

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางเพ็ญพิศ เอ็กประโคน
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ จารัตน์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	เพลินพิศ เล็กประโคน		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา การบริหารการศึกษา	
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่พิมพ์ 2558		

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ จำนวน 29 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 29 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 70 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 76 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 232 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วนตามสถานภาพตำแหน่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ลักษณะได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9947 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ได้กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้มีบุคลากรที่มีความเข้าใจเด็ก รองลงมาต้องการให้เด็กได้มีส่วนร่วมและแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนมากกว่าที่เป็นอยู่ และต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกมากกว่าที่เป็นอยู่ ตามลำดับ

TITLE	A Study of Performance of Child Development Centers under Local Administrative Organizations in Prakhonchai District, Buriram Province		
AURHER	Pleinpit Lekprakorn		
THESIS ADVISORS	Assistant Professor Dr.Sa-nguan Songwiwat	Major Advisor	
	Assistant Professor Dr.Nitaya Baaprasit	Co-advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR Educational Administration	
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2015

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the performance of child development centers under local administrative organizations in Prakhonchai District, Buriram Province according to opinions of the involved people, classified by their genders, educational levels and types of child development centers. The samples selected from a total population consisted of 232 persons including 14 chairmen of local administrative organizations, 14 vice chairmen of local administrative organizations, 29 academics and scholars, 29 heads of child development centers, 70 teachers and 76 parents. The data collection was based on stratified proportional sampling of their positions. The instrument used in this study was a questionnaire with three parts: checklist, 5-rating scale and open-ended questions with the reliability of .9947. The statistics utilized in this research were percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA. Moreover, Scheffe's method was also applied in order to test the different pairs at the statistical significant level of .05. The research results were as follows:

1. Performance of child development centers at the aforementioned target area was at a moderate level in overall and each aspect. Moreover, the aspects of personnel, participation and support from all sectors were ranked at the average highest level and were followed by child development centers administration while the aspects of buildings, environment and safety, academic affairs and curriculum activities were at the average lowest level.

2. Having compared the samples' opinions on child development centers of local administrative organizations classified by their status, it showed that their opinions were statistical

significant different at .01 in overall and each aspect. The opinions of the samples with different genders were not different in overall aspect, but the aspect of child development centers was statistical significant different at .05. The opinions of the samples with different educational levels and types of the centers were not different in overall and each aspect.

3. The following opinions were suggested respectively: The personnel should understand how to take care of children. Children should be given more chance to participate in activities with their friends. And the centers should give children more activities for encouraging them to express themselves creatively.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูกเกียรติ จารัตน์
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ
ตั้งแต่เริ่มต้น จัดทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้
อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายสุวรรณ ภาณี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงทอง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 นายสมพุด เกดขจร ครูวิทยฐานะ
ชำนาญการพิเศษ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนนางรองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 และนายวิษณุ อุสรัมย์ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานวิชาการ
โรงเรียนบ้านแสงทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่เป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอบขอบคุณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ และ
ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขต
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการทดลองใช้
เครื่องมือ และตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์ และคุณค่า ที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเพื่อบูชาพระคุณ
แต่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีศีล สมာธิ ปัญญา
แก่ผู้ศึกษาและวิจัย

เพลินพิศ เล็กประโคน

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายและความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	11
องค์กรปกครองท้องถิ่น.....	14
แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น..	25
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553.....	28
มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	31
มาตรฐานด้านบุคลากร.....	39
มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร.....	48
มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม	54
มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	58
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
งานวิจัยในประเทศ.....	63
งานวิจัยต่างประเทศ.....	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	108
สมมติฐานของการวิจัย.....	108
วิธีดำเนินการวิจัย.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผล.....	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	116
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	126
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	127
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	138
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	140
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	144

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	จำนวนประชากรของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์.....	70
3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์.....	71
3.3	สรุปการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance : F - test).....	78
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	81
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน.....	82
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายข้อ.....	83
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ.....	85
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ.....	87
4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมและรายข้อ.....	90
4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายข้อ.....	92
4.9	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน.....	94
4.10	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็นรายคู่.....	96
4.11	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นรายคู่.....	97
4.12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านบุคลากร เป็นรายคู่.....	98
4.13	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เป็นรายคู่.....	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นรายคู่.....	100
4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เป็นรายคู่.....	101
4.16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นรายคู่.....	102
4.17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน.....	103
4.18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	104
4.19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทการจัดตั้งศูนย์ฯ โดยรวมและรายด้าน.....	105
4.20 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	106
4.21 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร.....	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 4.22 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน
จากทุกภาคส่วน.....

107

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กถือเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไทย ในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักและให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็ก เป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย และสอดคล้องตามสภาพการเปลี่ยนแปลง ของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3) การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มตามศักยภาพ นั้น เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เป็นช่วงเวลา ที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุและเป็นช่วงเวลา ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อให้มีความพร้อมในการที่จะพัฒนา ในระดับต่อไป (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคำแก้ว ไกรสรพงษ์. 2544 : 8)

การจัดการศึกษาปฐมวัย ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กทุกคน เพราะเป็นการเตรียม ความพร้อมในระยะต้นของชีวิต ก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งการศึกษาระดับนี้ มุ่งจัดให้แก่เด็กวัย 3 - 5 ปี เพราะเด็กในช่วงวัยนี้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาตลอดจนบุคลิกภาพอันเป็นพัฒนาการต่อเนื่องมาจากวัยทารก ดังนั้นเด็ก วัย 3 - 5 ปี จึงควรได้รับการเตรียมความพร้อมในทุกด้านของการพัฒนา ให้เป็นไปอย่างถูกทิศทาง และต่อเนื่องเพื่อเป็นพื้นฐานในอนาคต นักการศึกษาปัจจุบันยอมรับว่าการให้การอบรมเลี้ยงดู และการเตรียมความพร้อมเพื่อไปสู่การเรียนรู้อย่างถูกวิธีจะทำให้เด็กได้มีการพัฒนาที่ดีทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีผลทำให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี และมีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญของประเทศไทยต่อไป (ภุชญา สมะวรรณนะ. 2547 : 8)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้พัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างจริงจังมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2536 ซึ่งในขณะนั้นเรียกตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ว่าการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา เพื่อให้การศึกษาในระดับนี้มีมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยงาน จึงได้มอบหมาย ให้กรมวิชาการจัดทำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 และประกาศใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 เรื่อยมา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2544 มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จึงได้มีมติให้มีการเปลี่ยนชื่อหลักสูตรก่อนประถมศึกษาเป็นหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย และมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์เรื่อยมาจนได้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยสาระสำคัญของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เลี้ยงดูและผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ใช้เป็นแนวทาง ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และเพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกหน่วยงานทุกสังกัด ที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน และเพื่อสร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เติบโต มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : คำนำ)

สืบเนื่องมาจากการถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหรือชั้นอนุบาล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ก : 6) ในมาตรา 16 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบ จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ข : 6 - 13) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ว่าการศึกษาปฐมวัย ให้จัดในสถานพัฒนาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการ พิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมาตรา 41 ได้บัญญัติว่าองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่น เพื่อลดความซ้ำซ้อน ในเรื่องการจัดบริการสาธารณะ ด้านการจัดการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก จากส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนา เด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรมการศาสนา ดำเนินการ ในโรงเรียนเรียกว่าการจัดการศึกษาชั้นอนุบาล ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้อยู่ในความดูแล และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้าน โครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากรด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้กำหนด มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ

โดยจัดทำเป็นมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปี พ.ศ. 2547 จำแนกมาตรฐาน ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2547 : 2) ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นใน ปี พ.ศ. 2547 นั้น ควรจะปรับปรุงเนื้อหาหลักเกณฑ์หรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการปรับปรุง มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐาน ออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมี คุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 3 - 4)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอประโคนชัย ทั้งที่จัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเองตามอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กเล็กในระดับปฐมวัย และที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ มีจำนวนทั้งหมด 31 ศูนย์ แบ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล) จัดตั้งขึ้นเอง จำนวน 20 ศูนย์ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมการพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา และสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 11 ศูนย์ (สำนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย. 2556 : ข้อมูลทั่วไป) ซึ่งแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทั้งในบริบทท้องถิ่น จำนวนประชากร สภาพ เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กร บุคลากร และการบริหาร จัดการ ดังนั้นการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2553 ซึ่งมิ การปรับปรุงเนื้อหาจากมาตรฐานการดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2547 นั้น อาจทำให้สภาพการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์ มีความแตกต่างกันด้วย

ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ที่แท้จริง ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็น ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงาน

ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2553 ใน 6 ด้านดังกล่าวมาแล้ว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งที่ได้รับ การถ่ายโอนมาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ใช้เป็นข้อมูลจัดทำแผน เพื่อส่งเสริม และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานเดียวกันได้ และสามารถดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประเภทการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน
4. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเนื่องจากการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553

2. ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองและที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจไว้เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น

3. ผลของการวิจัยนี้ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติแบบมีทิศทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการดำเนินการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล รวมทั้งการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จะเข้ามาร่วมกันหาทางแก้ไข และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดกรอบงานวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553 จำนวน 6 ด้าน คือ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 4)

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2 ด้านบุคลากร
- 1.3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 1.6 ด้านส่งเสริมหรือขยายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย ประกอบด้วย นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล จำนวน 15 คน รองนายกองกิจการบริหารส่วนตำบล / เทศบาล จำนวน 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา / นักวิชาการ จำนวน 31 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 31 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 85 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 93 คน รวมประชากรจำนวน 270 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 - 609 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน รองนายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ จำนวน 29 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 29 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 70 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 76 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสถานภาพตำแหน่งเป็นระดับชั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น มีดังนี้

3.1.1 สถานภาพตำแหน่งของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จำแนกเป็น

- 1) นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) รองนายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ
- 4) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) ครูผู้ดูแลเด็ก
- 6) ผู้ปกครองเด็ก

3.1.2 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.3 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.4 ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกเป็น

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นด้วยการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานอื่น

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงาน หมายถึง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553 ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบด้วยการจัดการ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน เป็นการจักระบบภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่การจัดตั้งศูนย์ การย้าย / รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย การบริหารงบประมาณ เป็นการจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่มาจากเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกิดจากการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านต่าง ๆ เช่น ค่าอาหารเสริม (นม) ตลอดจนค่าครองชีพของบุคลากรเป็นต้น และการบริหารบุคคล เป็นการจัดการเกี่ยวกับอัตรากำลังคนให้เหมาะสมกับงาน รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ด้วย

1.2 ด้านบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานทางด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดสรรบุคลากร การคัดเลือกบุคลากร การมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้แก่บุคลากร ตลอดจนความรู้ความสามารถและคุณภาพของการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ

1.3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการกำหนดการดำเนินงานไว้ 3 ส่วนคือ ด้านอาคารสถานที่ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น และด้านความปลอดภัย เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัยและมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่ต้องมีการ

สนับสนุนและส่งเสริม ความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษาและศาสนสถาน ทั้งด้านวิชาการ อาคารสถานที่ งบประมาณ บุคลากร และความสัมพันธ์กับชุมชน

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 2 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล จัดตั้งเอง หรือถ่ายโอนให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นหรือส่วนราชการ ที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและเป็นหน่วยงานของรัฐ กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

4. สถานภาพตำแหน่งของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่คณะกรรมการบริหารจัดการ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนผู้ปกครองเด็กที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับทุกภาคส่วน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ทั้ง 6 ด้าน โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 5 และ 6 ที่ทุกคน ในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จำแนกได้ดังนี้

4.1 นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง นายองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเทศมนตรีในเขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตองค์การ

บริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกเทศมนตรีในเขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยฝ่ายบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล)

4.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา / นักวิชาการ หมายถึง บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง โดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำด้านวิชาการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุและงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย

4.5 ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

4.6 ผู้ปกครองเด็ก หมายถึง ตัวแทนผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

5. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจำแนกเป็น

5.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

5.2 ปริญญาตรี

5.3 สูงกว่าปริญญาตรี

6. ประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น

6.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง

6.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมการศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงสภาพและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553
  - 4.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 4.2 มาตรฐานด้านบุคลากร
  - 4.3 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
  - 4.4 มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
  - 4.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม
  - 4.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
5. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายและความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553 : 3) ได้ให้นิยามความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ว่า หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ดังต่อไปนี้

รัศมี ดันเจริญ (2545 : 1 - 8) ให้ความหมายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยว่า หมายถึง สถานที่อบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงหกปี มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กเจริญเติบโต และส่งเสริมด้านพัฒนาการเด็ก ซึ่งลักษณะการจัดขึ้นกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดของกรมศาสนา ศูนย์สงเคราะห์เด็กก่อนวัยเรียนของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชน ฯลฯ

บุษฤดี รุ่ยใหม่ (2551 : 1) ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า หมายถึง สถานที่ที่ใช้อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คืออายุประมาณ 2 - 6 ขวบ ซึ่งที่มาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอดีต เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูกจึงรวมตัวกันหาสถานที่ และหาผู้ดูแลเด็กในหมู่บ้าน ถ้าใช้จ่ายก็มาจากผู้ปกครอง ต่อมาหน่วยงานอื่น ๆ เข้าไปดูแลช่วยเหลือศูนย์เหล่านั้นให้เป็นระบบมากขึ้น เช่น กรมการศาสนา กรมพัฒนาชุมชน และอีกหลายหน่วยงาน จนกระทั่งในปัจจุบัน ศูนย์ส่วนใหญ่ได้ถ่ายโอนขึ้นอยู่กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้ดูแล

กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (2556 : 1) ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่สำหรับดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 5 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

ความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กระดับปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาได้อย่างเต็มที่ หากไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมในช่วงนี้ อาจจะมีผลทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งจะกระทบต่อความเจริญเติบโตในอนาคต ดังที่นักจิตวิทยาเสนอแนวคิดไว้ เช่น ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) กล่าวว่า “วัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์คือ ระยะ 5 ปีแรกของชีวิต ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในตอนต้นของชีวิต จะมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเรตลอดจนถึงวาระสุดท้าย โดยเชื่อว่าการอบรมเลี้ยงดูในระยะปฐมวัยนั้น จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต และ โจเอล ฟรอสต์ (Joe L. Frost) ได้เสนอว่า “เด็กในช่วง 4 - 5 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงที่

ความเจริญงอกงามทางด้านร่างกายและจิตใจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุด นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกที่ไวต่ออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก" (Joe L. Frost. 1997 : 13 ; อ้างถึงใน เขียวพา เดชะกุปต์. 2542 : 13) ดังนั้นในการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงมีปรัชญาอยู่ที่การให้ความรัก ความอบอุ่น ที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก การจัดการศึกษาเด็กอายุ 3 - 6 ปี เกิดวุฒิภาวะทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีพัฒนาการถึงระดับหนึ่งเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น (วิรัตน์ บัวขาว. 2544 : 34 - 35)

ศาสตราจารย์ ดร. กฤษณา อโศกสิน (2547 : คำนำ) ได้กล่าวถึงความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ต้องเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างทรัพยากรที่ทรงคุณค่า การดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนา เด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่นให้มีความพร้อม และมีสุขภาพตามวัย ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในมาตรา 16 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบ จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ก : 6 - 8) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ข : 6 - 13) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ว่าการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมาตรา 41 ได้บัญญัติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือ ทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่น เพื่อลดความซ้ำซ้อนในเรื่องการจัดบริการสาธารณะ ด้านการจัดการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับ การถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือมัสยิดของกรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้าง อาคาร สถานที่ และการบริหารงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2547 : 1)

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2549 : 1 - 3) กล่าวถึงความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแห่งที่สอง รองจากพ่อแม่และญาติ การพัฒนาเพื่อให้เด็กได้มาตรฐานและมีคุณภาพนั้น ควรพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องมีความสะอาด ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งต้องมีการพัฒนาให้ได้ทั้งคุณภาพและมาตรฐาน เนื่องจาก คุณภาพการเลี้ยงดูเด็กทั้งโดยครอบครัวและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ล้วนส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ศิรินภนา นามมณี (2554 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในฐานะที่เป็นสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแล ส่งเสริม และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย ที่ต้องปูพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา

สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กเล็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นสถานที่ที่เตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องมีความสะอาด ปลอดภัย รวมทั้งต้องพัฒนาให้ได้ทั้งคุณภาพและมาตรฐาน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่นและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการจัดการศึกษาปฐมวัยกับหน่วยงานอื่น ๆ และให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2542ก : 1) ให้ความหมายไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

โกวิท พางงาม และอลงกรณ์ อรรถแสง (2547 : 7) ให้ความหมายไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น มีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารอย่างอิสระ ในเขตพื้นที่ที่กำหนดให้มีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลังและกำหนดนโยบายของตนเอง รวมทั้งหน้าที่ดำเนินการบริหารภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อประโยชน์ของรัฐและของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์การดังกล่าวในกรณีประเทศไทย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พัทยา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ให้ความหมายไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การปกครองซึ่งราชการส่วนกลางได้มอบอำนาจให้ในการปกครองและบริหารกิจการงานให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ของคนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องอยู่ในบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนกลางเป็นเพียงหน่วยคอยกำกับดูแลให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย หรืออีกนัยหนึ่งคือ การกระจายอำนาจของราชการส่วนกลางเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอิสระต่างหากจากการปกครองของราชการส่วนกลาง ที่ให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง

วุฒิสาร คันไชย (2552 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า องค์การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่ราชการส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ และประชากรเป็นของตนเอง และประการสำคัญขององค์การดังกล่าว จะต้องให้อำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา คัดค้านใจ การตรวจสอบ การทำงานและร่วมรับบริการสาธารณะต่าง ๆ ทุกรูปแบบ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการดำเนินงาน แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นหรือส่วนราชการที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและเป็นหน่วยงานของรัฐ กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ได้แก่

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

มีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยการปกครองตนเองของท้องถิ่นไว้ดังนี้

ฤทัยรัตน์ กาทัง (2543 : 22 - 23) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนว่า ในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้ชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศ มีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรื้อบริการบริการของรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น จึงจำเป็นต้องให้อำนาจ หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่มีเงินโอนที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาดูการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

สรุขัย เจนประโคน (2554 : 1) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น โดยทั่วไปไว้ว่า ประเทศที่จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นมักมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายคล้ายคลึงกัน โดยมีวัตถุประสงค์ทั่วไปดังนี้

- i. เพื่อสร้างความพอใจแก่ท้องถิ่นและลดการขัดแย้ง
2. เพื่อให้การจัดทำบริการแก่ประชาชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว
3. เพื่อให้การจัดทำบริการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามความต้องการหรือเป้าหมายของประชาชน
4. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง
5. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชนไปโดยแก่ประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555 : 14 - 15) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนว่า ในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้ชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ด้วบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรรับบริการของรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการนั้นได้
3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น จึงจำเป็นต้องให้อำนาจหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบรอบประชาชน โดยที่การปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเข้ามาในการปกครองตนเอง แบ่งเบาภาระของส่วนกลาง เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามาไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานในการพัฒนาตามความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนภายในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 กำหนดว่า รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณสุข โภค และสาธารณสุข ตลอดจนทั้ง โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น (วุฒิสภา คัดเลือก. 2555 : 1) นอกจากนี้ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (2540 : 73 - 76) ยังได้ระบุไว้ในหมวด 9 รวมทั้งหมด 9 มาตรา อันเริ่มตั้งแต่มาตราที่ 282 ถึงมาตรา 290 ซึ่งโดยรวมแล้วพบว่ามาตราทั้งหมดกล่าวถึงการที่รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น

จากข้อกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ก : 19) ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553, 2553 : 2) ได้แบ่งโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การบริหารราชการส่วนกลาง
2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

โดยการบริหารราชการส่วนกลางเป็นการรวมอำนาจ (Centralization of Power)

การบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการแบ่งอำนาจ (Deconcentration of Power) และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization of Power) การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา มีลักษณะการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อความมั่นคงและความสะดวกในการบริหารงานและด้วยเงื่อนไข และข้อจำกัดอันเนื่องมาจากระบบโครงสร้างระบบงบประมาณ บุคลากร และศักยภาพในการดำเนินงานของการบริหารงานแบบรวมศูนย์ ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลไม่อาจตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในด้านการบริการ และการอำนวยความสะดวกได้ ดังนั้นจึงเกิดแนวความคิดในเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่น (ราชการบริหารส่วนภูมิภาค) เพื่อแบ่งภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบของรัฐบาล และเพื่อให้การดำเนินการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทั้งถึง และรวดเร็ว ประการสำคัญอีกประการหนึ่ง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย (วุฒิสาร ตันไชย, 2555 : 1 - 2)

การกระจายอำนาจเป็นการปกครองที่รัฐและรัฐบาลกลางได้สละอำนาจ หรือมอบอำนาจการตัดสินใจในทางการปกครองและการบริหารของส่วนกลางให้แก่องค์กรอื่นอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ มีการประกาศหลักและแนวทางการมอบอำนาจนั้นไว้เป็นกฎหมาย หรือโดยนโยบายที่สำคัญของประเทศและองค์กรที่สามารถรับมอบอำนาจจากรัฐบาลกลาง มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ สามารถมีทรัพย์สิน งบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน รวมทั้งมีบุคลากร ตลอดจนจนถึงผู้บริหารและสภา ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยทำหน้าที่ให้บริการประชาชนภายในอาณาบริเวณหนึ่ง ๆ ที่มีความชัดเจนแน่นอน องค์กรที่สามารถรับมอบอำนาจ ที่รัฐบาลกลางสละอำนาจมาให้นี้ได้เรียกว่า "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" การปกครองท้องถิ่นแบบกระจาย

อำนาจ นอกจากจะมุ่งประโยชน์ไปที่การพัฒนาศักยภาพของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มี “ส่วนร่วม” ในการปกครองตนเองแล้ว ยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นวิธีการปกครองและการบริหารประเทศอย่างใหม่ มีการกระจายอำนาจภารกิจหน้าที่การงานที่เป็นภารกิจพื้นฐานจากรัฐบาลกลาง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กระทำการแทน เช่น การรักษาความสะอาด การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาชั้นประถม เป็นต้น การกระจายภารกิจหน้าที่ คือ การถ่ายโอนงานให้กระทำการแทนรัฐบาลกลาง และบางเรื่องรัฐบาลกลางก็มักตัดสินใจให้องค์กรเอกชนรับทำงานแทนรัฐบาลกลาง เช่น การไปรษณีย์ และการขนส่ง เป็นต้น (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. 2547 : 11 - 12)

จากแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหลักสำคัญซึ่งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้เป็นหลักการสำคัญในการประกอบการพิจารณาเพื่อการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ (วุฒิสาร ตันไชย. 2555 : 8 - 10) ได้แก่

1. หลักผลประโยชน์มหาชนของรัฐ (Public Interest)

โดยหลักความรับผิดชอบของท้องถิ่นแต่ละระดับกับรัฐบาลกลางนี้จะสะท้อนให้เห็นว่ามีภารกิจบางประเภท หรือบางอย่างที่รัฐยังคงต้องสงวนไว้สำหรับดูแล รับผิดชอบและปฏิบัติเอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่คนส่วนรวม และเพื่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ อาทิ

- 1.1 ภารกิจด้านการป้องกันประเทศ เช่น กิจการทหาร
- 1.2 ภาระหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน เช่น กิจการตำรวจ
- 1.3 ภารกิจด้านการรักษาความมั่นคงหรือเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจ
- 1.4 ภารกิจด้านการเป็นตัวแทนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น

กิจการทางการทูต

ภารกิจดังกล่าวข้างต้นถือเป็นภารกิจรวมของชาติ ซึ่งรัฐบาลส่วนกลางยังคงต้องดำเนินการต่อไป ส่วนภารกิจที่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ก็ควรจะเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะและเป็นไปเพื่อสนองตอบความต้องการของคนในท้องถิ่น โดยมีลักษณะคือ เป็นกิจการที่เป็นไปเพื่อสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้นที่สามารถแยกออกหรือมีลักษณะที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นได้ เช่น การจัดการขยะมูลฝอย การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ การจัดการศึกษาขั้นต่ำ เป็นต้น

2. หลักความรับผิดชอบของท้องถิ่นในการจัดบริการ (Local Accountability)

หลักการทั่วไปที่จะทำให้สามารถแบ่งภารกิจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทในสังคม จะมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไร หลักการทั่วไปประการหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นว่าภารกิจใดจะส่งมอบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด จะต้องพิจารณาหลักสำคัญ ซึ่งได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นหรือผู้ได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะนั้นตั้งอยู่ในถิ่นฐานอยู่ในเขตพื้นที่ใด ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบริการสาธารณะใดส่งผลกระทบต่อคนในเขตพื้นที่ท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะ ก็ควรจะมีการถ่ายโอนการให้บริการสาธารณะดังกล่าวให้โดยตรง เช่น โอนไปให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล แต่ภารกิจใดที่เป็นภารกิจที่ต้องมีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก มากกว่าเขตพื้นที่ท้องถิ่น ก็ควรจะส่งมอบภารกิจนั้น ๆ ให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นต้น

3. ความสามารถของท้องถิ่น (Local Capability)

หลักความสามารถของท้องถิ่น เป็นหลักการที่กล่าวถึงเรื่องความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าการจัดสรรกิจกรรม หรือภารกิจใดก็ตามไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทนั้น ต้องคำนึงถึงความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย และแม้ว่าความพร้อมของท้องถิ่นไม่ได้เป็นเงื่อนไขของการมอบภารกิจนั้น ๆ ไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากแต่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดเงื่อนไขเวลาและความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถให้กับท้องถิ่นในการจัดการ ฉะนั้น ถ้าบอกว่าท้องถิ่นยังไม่พร้อมในการจัดการ ก็มีความจำเป็นที่ส่วนราชการจะต้องมีแผนพัฒนาความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับบริการสาธารณะ เพื่อให้สามารถจัดการบริการสาธารณะเหล่านั้นได้ ฉะนั้น ความพร้อมจะไม่ใช่มูลเหตุของการที่บอกว่ากิจการนั้น ๆ จะไม่สามารถถ่ายโอนไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ นอกจากนั้นในเรื่องของหลักความสามารถแล้ว การจัดโครงสร้างเพื่อรองรับการบริหารงานใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นทิศทางในอนาคต โครงสร้างต่าง ๆ หรือการจัดองค์กรต่าง ๆ ของท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงไป เพราะภารกิจจำนวนหนึ่งได้ส่งมอบเพื่อรองรับการกระจายอำนาจและภารกิจใหม่ไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างที่จะรองรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรองรับภารกิจอันใหม่นั้น จะต้องจัดโครงสร้างเท่าที่จำเป็น ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างขนาดใหญ่มากเกินไปที่จะไปทำให้การทำงานเกิดความทับซ้อน หรือกลายเป็นปัญหาการค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ฉะนั้น โครงสร้างที่จะเกิดขึ้นใหม่จะเป็น โครงสร้างเท่าที่จำเป็น ที่ถือว่าเป็นงานหลัก หรือเป็นงานพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่หากท้องถิ่นใดมีความต้องการที่จะจัดงานบางเรื่องที่อาจเป็นงานเฉพาะ เช่น งานท่องเที่ยว องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะดำเนินการได้เอง ซึ่งอาจไม่อยู่ในโครงสร้างหลักที่ต้องเหมือนกันทั่วประเทศ ขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือความจำเป็นในแต่ละพื้นที่เป็นหลัก ฉะนั้นในเรื่องหลักความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องการสร้างความพร้อม การเตรียมความพร้อมและการจัดโครงสร้างเพื่อการรองรับการดำเนินงานนั่นเอง

4. หลักประสิทธิภาพในการจัดบริการ (Management Efficiency)

หลักประสิทธิภาพในการจัดบริการ (Management Efficiency) เป็นหลักที่ให้ความสำคัญกับการประหยัด ขนาดของการลงทุน หรือการคำนึงถึงต้นทุนในการให้บริการ การจัดบริการสาธารณะ เมื่อถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการแทนรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการแล้วนั้น ต้องคำนึงและพิจารณาด้วยว่าจะทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้นมากน้อยขนาดไหน หากเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นมาก ๆ แนวทางก็คือ จำเป็นต้องมีการร่วมกันมากขึ้นระหว่างท้องถิ่นอื่น ไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่นรูปแบบเดียวกัน หรือรูปแบบอื่น ๆ กิจกรรมบางอย่างหรืองานบางอย่างที่มีการถ่ายโอน หรือจะมีการส่งมอบให้กับท้องถิ่นแล้ว ท้องถิ่นอาจมีความจำเป็นที่ต้องหายุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกันให้มากขึ้น เพื่อให้ขนาดของการลงทุนถูกลง

อาจกล่าวได้ว่า หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การที่ภาครัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง เป็นการกำหนดอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารราชการภายในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น ตลอดจนให้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ สามารถมีทรัพย์สิน มีงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน อาทิเช่น การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุข และสาธารณสุขการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ

อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากการกระจายอำนาจการปกครอง ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ก : 5 - 6)

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำและทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุข และการก่อสร้างอื่น ๆ

5. การสาธารณสุขมูลฐาน
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

ของท้องถิ่น

11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและ฼าปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555 : 26 - 27) ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่และสิทธิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับจากการกระจายอำนาจการปกครองไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย มาตรา 290 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 283 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2550 : 98) ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด และประเทศเป็นส่วนรวมด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็ง ในการบริหารงานได้ โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจ หน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบและประเมินผล โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากัน เป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ให้มีกฎหมาย

รายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิด การจัดสรร ทรัพยากร ในภาครัฐ การมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว คณะกรรมการตามวรรคสาม จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาพบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่ และการจัดสรรรายได้ ที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ การดำเนินการตามวรรคห้า เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้วให้มีผลบังคับได้

สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งการจัดบริการด้านการศึกษาและการศึกษาอาชีพตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ ซึ่งยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายที่กำหนด

แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจสู่การศึกษาท้องถิ่น

เนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) บัญญัติให้ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และมาตรา 289 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2550 : 22, 100)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ข : 13) กำหนดการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

ประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัด

สำหรับพระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542ก : 5-6) บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความครอบคลุมถึงการถ่ายโอนภารกิจการศึกษา

แนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจจัดการศึกษานอกระบบให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นของตน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 401)

ศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม ตัวอย่างเช่น การจัดกลุ่มเรียนตามความสนใจของผู้เรียน การเรียนหรือการฝึกอบรวมหลักสูตรระยะสั้น เป็นต้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 403)

ในการจัดการศึกษานอกระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดทำโครงการและกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานตามกรอบภารกิจ และบริบทที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 403)

1. กลุ่มเด็ก จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก และอื่น ๆ
2. กลุ่มเยาวชน จัดตั้งศูนย์เยาวชน ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพ และอื่น ๆ
3. กลุ่มประชาชน จัดตั้งศูนย์เยาวชน ศูนย์การเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชน ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพ ชมรมกีฬา พื้พื้ภักดิ์ชุมชน และอื่น ๆ

จึงกล่าวได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่ต้องจัด

การศึกษาให้มีรูปแบบที่หลากหลาย โดยวิธีการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และวัยอันควร

แนวคิดการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการที่นักปฏิรูปการศึกษาและนักจิตวิทยาได้สนใจศึกษาพฤติกรรมพัฒนาการของเด็กเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาและเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ได้ทำให้เกิดโรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งได้เริ่มมีในคริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา โดยเริ่มในยุโรปก่อนแล้วจึงแพร่ไปสู่อเมริกาเมื่อปี พุทธศักราช 2457 โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดขึ้นมากมายอันเป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม แนวความคิดของโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนได้แพร่เข้ามาในประเทศไทยโดยวิธีการกระจายทางวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับระบบอาณานิคมประเทศต่าง ๆ ที่ตกเป็นอาณานิคมและไม่เป็นอาณานิคม ต่างก็ยอมรับอารยธรรมของชาวตะวันตกมาใช้ในประเทศตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษาที่เป็นปัญหาอยู่เกือบทุกประเทศในเอเชียขณะนี้ เนื่องจากระบบการศึกษานั้นเป็นระบบที่บุคคลจะต้องแข่งขัน ได้แต่ให้ผ่านไปในแต่ละระดับ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศต่าง ๆ ได้รับอิสรภาพ จึงมีการปฏิรูปการศึกษาเบื้องต้นอย่างกว้างขวาง ประกอบกับสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีการพัฒนาอุตสาหกรรม มีการใช้แรงงานผู้หญิงเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับแรงงานชาย ดังนั้นโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จึงขยายตัวมากขึ้นตามความต้องการของผู้ปกครอง (กรมการพัฒนาชุมชน. กระทรวงมหาดไทย. 2542 : 5 - 9)

ประเภทศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ดังนั้นจึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบ 2 ประเภท ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 12)

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติ

กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ มีการบริหารจัดการจัดการดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 13)

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถม ศึกษาในศาสนสถาน ตามหนังสือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ที่ นร 0107/ว 20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551 ดังนี้

2.1 กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 1 ที่มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด ให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 2 และ 3 ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ทั้งในด้านการบริหารงาน บุคลากร งบประมาณ และวิชาการ

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์นั้น ต้องเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานที่สำคัญในการเป็น จุดเริ่มต้นของการสร้างทรัพยากรที่ทรงคุณค่า ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 11) กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาเด็กปฐมวัยประเภทหนึ่ง ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ให้ความหมายว่า หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการ ต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด / มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก (เล็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้าน การพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจ ไม่ว่าจะเป็้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน และได้สังเกตเห็น ความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็ นแนวทางให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2547 : 1 - 2)

1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ นผู้บริหารขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดลอมและความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐาน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดลอมและ ความปลอดภัย ดังนี้

2.1 ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ เป็นต้น

2.2 สิ่งแวดลอม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมทั้งภายในและ ภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดลอมและมลภาวะ เป็นต้น

2.3 ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัยและมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ ฉุกเฉิน เป็นต้น

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน เป็นการกำหนดมาตรฐาน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน จากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของ การดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือ ประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นใน ปี พ.ศ. 2547 นั้น ควรจะปรับปรุง เนื้อหาหลักเกณฑ์ หรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น. 2553 : 1 - 58)

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มาตรฐานด้านบุคลากร
3. มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553 ทั้ง 6 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานด้านบุคลากร มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และมาตรฐานด้าน ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นการกำหนดมาตรฐานที่มีความเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความหมายของการบริหารจัดการ

คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายของการบริหาร มีอยู่สองคำคือ “การบริหาร”

(Administration) และ “การจัดการ” (Management) การบริหาร มักจะใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะ หรือ การบริหารราชการ ส่วนคำว่า การจัดการ ใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน จึงเรียกผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในหน่วยงานราชการว่า “ผู้บริหาร” ในขณะที่บริษัท ห้างร้าน ใช้เรียกตำแหน่งเป็น “ผู้จัดการ” นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้หลายทัศนะแตกต่างกัน ดังนี้

ประชุม บุญรอด (2546 : 48) ได้อธิบายว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานชนิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทุกคน โดยทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานนั้น ให้บรรลุถึงความสำเร็จหรือตามเป้าหมายที่บุคคลเหล่านั้นต้องการ ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยกระบวนการในการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญหลายหลักการด้วยกันคือ การวางแผน (Planning) การจัดหน่วยงาน (Organizing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling)

เซอร์โต (Certo, 2000 : 555 ; อ้างถึงใน อัญชลี ชัยศรี, 2556 : 2 - 3) ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้ว่า หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันของบุคคลหลายฝ่าย ในการการวางแผน (Planning) การจัดหน่วยงาน (Organizing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร

มาตรฐานการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี

มาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 4)

1. ด้านการบริหารงาน

1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน / กอง / สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามนั้น ดังนี้

1.1.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน

1.1.2 จัดทำโครงการและแผนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

1.1.3 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.4 จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสามโนประชากรเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น

1.1.5 จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.6 รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

กรณีที่ไม่มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง และการบริหารจัดการศูนย์ฯ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 การย้าย / รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.2.2 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.2.3 จัดทำแผนการย้าย / รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.4 จัดทำประกาศย้าย / รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.5 รายงานการย้าย / รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

1.3 การขุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการขุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.3.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.3.2 นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.3.3 จัดทำประกาศขุบเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุด

ภาคเรียน

1.3.4 รายงานการขุบเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นทราบ

1.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนา
การเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริม
พัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา
ที่เหมาะสมตามวัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และ
แนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม
เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุสอดคล้องกับสังคม
วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับ
การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

1.4.1 ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16
พฤษภาคมและสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

1.4.1.1 ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม วันปิด
ภาคเรียนวันที่ 11 ตุลาคม

1.4.1.2 ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาค
เรียนวันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป หมายเหตุ - หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิด
เรียนในวันทำการถัดไป

1) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดและปิดภาคเรียน
แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ตามข้อ 1.4.1 สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและ
ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น

2) การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียนให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

1.4.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารกลางวัน
อาหารว่างเครื่องนอน อาหารเสริม (นม) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์

การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และบริการอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัยและหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

1.4.3 การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือใกล้เคียง ได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.4 จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้าน ร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย ศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.4.5 กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

1.4.6 ในระหว่างปิดภาคเรียน หรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ 1.4.5 ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น

1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- 1.5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
- 1.5.2 ผู้นำทางศาสนา
- 1.5.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.5.4 ผู้แทนชุมชน
- 1.5.5 ผู้แทนผู้ประกอบการ
- 1.5.6 ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ขุบเล็ก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. พิจารณาเสนอแผนงาน / โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
7. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มิถุนหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

สรุปได้ว่า การบริหารงาน คือ การจัดระบบระเบียบงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่การจัดตั้งศูนย์ การย้าย / รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การขุบเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้บริการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย รวมถึงการจัดอัตราค่าจ้างคนในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดให้มีคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกแต่งตั้ง และผู้ดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้นำทางศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้จ่าย ดังนี้ ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าอาหารกลางวัน ค่าตอบแทน และค่าครองชีพของบุคลากร เงินประกันสังคม ของบุคลากร ค่าวัสดุการศึกษา ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาลทุนการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และอื่น ๆ โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร

2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวิธีการจัดทำงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.1 จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

2.2.2 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

2.2.3 จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี

2.2.4 จัดทำแผนจัดหาพัสดุ

2.2.5 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ

2.2.6 จัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถึงปฏิบัติตามระเบียบดังต่อไปนี้

2.5.1 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

2.5.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

2.5.3 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

2.5.4 ระเบียบหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการบริหารเงินงบประมาณที่ได้มาจากเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้จ่ายในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ เช่น ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าอาหารกลางวัน ค่าตอบแทน ค่าครองชีพของบุคลากร ค่าวัสดุการศึกษา เป็นต้น

3. การบริหารงานบุคคล กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

3.1 การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสถานภาพ

3.1.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

3.1.2 การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.2.1 ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละ 20 คน

3.1.2.2 สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.3 การปรับสภาพพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ดูแลเด็ก เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4 / ว61 ลง วันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คำนวนมาก ที่ มท 0893.4 / ว476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4 / 1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิสวัสดิการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง และอื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นเรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.5 การพัฒนาบุคลากร ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักเกณฑ์และฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการบริหารงานบุคคลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการในด้านอัตรา กำลังคนให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน การพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการกำหนดค่าตอบแทนให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย

ดังนั้น มาตรฐานการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงหมายถึง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบด้วยการจัดการ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน เป็นการจัดระบบภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่การจัดตั้งศูนย์ การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย การบริหารงบประมาณ เป็นการจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่มาจากเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกิดจากการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านต่าง ๆ เช่น ค่าอาหารเสริม

(นม) ตลอดจนค่าครองชีพของบุคลากรเป็นต้น และการบริหารบุคคล เป็นการจัดการเกี่ยวอัตรากำลังคนให้เหมาะสมกับงาน รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ด้วย

มาตรฐานด้านบุคลากร

การดำเนินงานด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น จะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา ขบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ดังนั้น ในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่องตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการ / พนักงานครูส่วนท้องถิ่น

แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพพนักงานจ้าง เป็นตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก ตามประกาศคณะกรรมการกลางดังกล่าว ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบัน มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กรวมทั้งการสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว โดยมีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด แต่ให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ไปก่อน มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ จึงได้กำหนดคุณสมบัติ

ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ / พนักงานครูส่วนท้องถิ่น และกรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 14)

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่ง

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 16 - 18)

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการการเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

1.3 จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล

1.4 จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผล การปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.5 ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.6 เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ครูผู้ดูแลเด็ก มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

2.1 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย

2.3 ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.4 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

2.5 ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.6 อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

2.7 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.8 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.9 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน

2.10 จัดหา/ผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน

2.11 จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล

2.12 ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน

2.13 พัฒนาดนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนา

ผู้เรียน

2.14 จัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน

2.15 จัดระบบธุรการในชั้นเรียน

2.16 รวบรวมผลงานรายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับ

2.17 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

3.1 สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก

3.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4. พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.1 ธุรการ / การเงิน / พัสดุ มีบทบาทหน้าที่ คือ

4.1.1 ทำหน้าที่ธุรการ การเงิน และพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระเบียบ

หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ผู้ประกอบอาหาร มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.2.1 ประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย ตามหลักโภชนาการ สำหรับเด็กเล็ก แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหาร และเครื่องครัวให้สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกสุขลักษณะ

4.2.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3 ภารโรง มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.3.1 ทำความสะอาด รักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และมีความปลอดภัย สำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.4 ข้าราชการความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.4.1 ดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.4.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านบุคลากร หมายถึง บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น

มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการ ของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก

สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งเร้า หรือสภาพการณ์ต่างๆที่อยู่รอบตัวเด็ก เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยได้แสดงออกได้ตอบในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ ธรรมชาติ ดิน ฟ้า อากาศ พลังงาน คน สังคม วัตถุขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภาวะเศรษฐกิจ การเมืองการอบรม เลี้ยงดูทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ความสำคัญและหลักการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม มีนักการศึกษากล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะทำ ให้ภาวะของสมองเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ และได้กล่าวถึงข้อที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยดังนี้

สถานพัฒนาอัจฉริยภาพเด็กชานิน (2555 : 1) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. สมองเป็นอวัยวะที่มีความจำเพาะตัว และเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งแวดลอมต่าง ๆ จนเกิดเป็นความแตกต่างและหลากหลายของสมองที่สั่งสมมาตลอดชั่วชีวิต
2. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อสมองเผชิญกับความเครียด และความรู้สึกผ่อนคลายในปริมาณที่สมดุลกัน คือต้นตัวแบบผ่อนคลายถ้าครุณาไปปฏิบัติก็ต้องสร้างบรรยากาศของห้องเรียน (สภาพแวดล้อม) ที่ไม่ใช่ให้มีความปลอดภัยเพียงเท่านั้น แต่ต้องทำให้เกิดประกาย ของความรู้สึกกระหายใคร่รู้
3. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมองกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ต้องตระหนักว่ายิ่งสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์เท่าใด ต้องทำให้สมองเกิดการเรียนรู้มากขึ้นเท่านั้น
4. สภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์ จะส่งผลให้สมองมีการเชื่อมโยงของระบบประสาทเพิ่มขึ้นถึง 25 เปอร์เซ็นต์ ทั้งในช่วงแรกและช่วงหลังของชีวิต ดังนั้นสภาพแวดล้อมของคนเราจึงต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดความหลากหลาย
5. การเชื่อมโยงของระบบประสาท ขึ้นอยู่กับปัจจัยของสิ่งแวดล้อมนั้นคือลักษณะของโรงเรียนกับสิ่งที่พบในชีวิตประจำวันด้วย

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 129) กล่าวว่า การจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย (Indoor Space) ถ้านิ่งถึงว่า เด็กมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ความต้องการในการใช้เนื้อที่จึงแตกต่างกัน เพราะเด็กก็จะเคลื่อนไหวรวดเร็วและต้องการเนื้อที่มาก ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรจะมีขนาดใหญ่พอที่เด็กจะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยไม่รู้สึกรอียด การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนควรให้มีชีวิตชีวา มีสภาพคล้ายบ้าน และมีความยืดหยุ่น รูปร่างของห้องเรียนควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวและทำกิจกรรมได้สะดวก ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรอยู่ติดพื้น และไม่ควรมีขอกมูมที่เด็กจะหลบซ่อนได้ และควรมีห้องน้ำและ

อย่างถ่างมือไว้ในห้อง ประตูทางเข้าควรอยู่ระดับเดียวกับพื้นถนน ขนาดห้องเรียนควรใหญ่พอที่เด็กจะพัฒนากล้ามเนื้อให้ใหญ่ได้ ห้องเรียนที่เหมาะสมควรมีขนาด 40 x 60 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คน ควรมีเนื้อที่นอกห้องเรียนที่ใช้เป็นสนามเด็กเล่น และบริเวณที่ใช้สำหรับปลูกต้นไม้หรือทำสวนครัวภายในห้องเรียนควรมีบริเวณที่เด็กจะทำงานคนเดียวได้ ซึ่งควรจัดเป็นเอกเทศแยกจากเด็กอื่น ๆ โดยให้เด็กสามารถทำงานคนเดียวหรือกับครูโดยใช้สมาธินาน ๆ ได้ โดยบริเวณดังกล่าวอาจจะใช้สำหรับทดสอบเด็กทั้งเดี่ยวและกลุ่มได้ บริเวณดังกล่าวนี้อาจจะใช้ชั้นวางหนังสือหรือฉากเตี้ย ๆ กันเป็นสัดส่วน แต่ให้อยู่ในสายตาของครูที่จะมองเห็นได้ การจัดห้องเรียนสำหรับเด็กควรจัดเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่มากกว่าห้องเล็ก ๆ หลายห้องทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนบุคลากรที่มีอยู่นอกจากนี้ถ้าห้องเรียนมีเนื้อที่ต่างระดับก็ควรนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น ใช้เฉลียงสำหรับพืงนิทาน เป็นต้น ภายในห้องเรียนควรจัดศูนย์การเรียนรู้ มุมต่าง ๆ หรือบริเวณที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งก่อนจะจัดครูควรที่จะพิจารณาถึงทิศทางการเคลื่อนที่ว่าจะให้เด็กเคลื่อนที่ไปอย่างไร โดยไม่ให้รบกวนกัน ซึ่งมีวิธีจัดการได้หลายวิธี เช่น เอาชั้นสำหรับวางหนังสือนิทานวางรอบ ๆ พรหมหรือวางข้างหลังโต๊ะครู เพื่อให้ครูได้ใช้สั่งสอนเด็กเป็นรายบุคคล หรือการใช้กล่องขนาดใหญ่มาเป็นที่เก็บของ ครูควรให้ความสนใจกับการจัดเนื้อที่โต๊ะ เก้าอี้ หรือ เฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ด้วย ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่สำคัญเท่ากับพื้นที่โล่ง ๆ ว่าง ๆ ที่เด็กจะเคลื่อนไหวได้สะดวก ศูนย์การเรียนรู้ควรจัดให้มีความยืดหยุ่นให้มากที่สุด โดยครูจำไว้ว่าจะจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อที่ที่มีอยู่และใช้เนื้อที่ทุกตารางนิ้วที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดได้อย่างไร

สรุปได้ว่า การจัดการจัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย ทั้งในด้านความปลอดภัยทางร่างกายและผลต่อพัฒนาการทางการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยด้วย ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้น ควรคำนึงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

มาตรฐานการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยดังนี้ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 21 - 26)

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

1.3 ทางเข้า – ออก และประตูหน้าต่าง ๆ ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคาร ได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

1.4 ประตู - หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้น ให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู – หน้าต่าง ๆ ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

1.5 พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอ เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้องเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2 - 3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียด และมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2.1.2 เสียงเสียงต้องอยู่ในระดับไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณ โรงงานที่มีมลพิษต้องมีเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 ความมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า - ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นที่แหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอแก่เด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ควรปรับใช้ ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็ก ในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณลานวัด หรือในสวนสาธารณะ ในกรณีที่นำเด็กออกไปเล่นนอกศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยให้เด็กมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.4 ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตามระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ควรมีลูกกรงกันเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่องต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และยังคงดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถัง ไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่ายหรือแหลมคมหากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูงสะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

3.1.6 จัดให้มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกสารเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พื้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อกประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่ เปิด - ปิดได้ ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตู เปิด - ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุงลวด ฯลฯ และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีคู่มือ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูงขนาดที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พื้นมือเด็ก

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุ และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับขันหรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก

3.2.5 มีมาตรการในการรับ-ส่งเด็ก อย่างเป็นระบบ

3.2.6 มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

สรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการกำหนดการดำเนินงานไว้ 3 ส่วนคือ ด้านอาคารสถานที่ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า - ออก และประตู หน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว

สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น และด้านความปลอดภัย เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กปฐมวัยคือเด็กที่อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5) ได้กล่าวถึงการศึกษาปฐมวัยว่าเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

นภเนตร ธรรมบวร (2546 : 190) ได้ให้ความหมายการศึกษาปฐมวัยว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการพัฒนาการในเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ขวบหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดการเด็กในที่นี้รวมถึงการจัดการศึกษาทางเป็นทางการ (Formal Group Settings) และการจัดการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group Settings) เพราะการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในอนาคต

การ์นทีวีเอดดูเคชั่นมีเดียฟอร์คิดส์ (Karn.TV Education Media for Kids. 2555 : 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมมีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมที่ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย จึงเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงอายุไม่เกิน 6 ปี ในการจัดกิจกรรมอาจมีหลายวิธีแต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือช่วยให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน เป็นการวางรากฐานการศึกษาในอนาคตของเด็ก

ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

นภเนตร ธรรมบวร (2546 : 191) ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย ได้รับ

การพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ เพราะเป็นวัยที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุด สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่หากได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างถูกต้อง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2547 : 19) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า เป็นการศึกษาที่มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์อยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุข มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากความสำคัญที่กล่าวไว้ข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของมาซิโกลเลีย (Massoglia, 1977 : 3 - 4) กล่าวไว้ ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเริ่มเข้าเรียนในระดับโรงเรียน
2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้นรวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ
3. สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

สรุปได้ว่า การศึกษาปฐมวัย มีส่วนสำคัญมากต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุก ๆ ด้าน หากได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากเด็กในวัยนี้จะมีการเจริญเติบโตสูงสุดนั่นเอง

มาตรฐานการดำเนินงาน ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 27)

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็ก ตามบริบทและวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งในหลักสูตรดังกล่าวได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามวัย และหลักการจัดประสบการณ์ ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 27 - 45)

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและ พัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5)

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5)

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
  2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
  3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
  4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและ มีความสุข
  5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก
- คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 3 - 5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 26)
1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม
5. ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 - 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มี ความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันที่ คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 - 5 ปี มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 26 - 27)

1. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี

- 1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวเดินขึ้นบันไดสลับท้ำได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- 1.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึกชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง
- 1.3 พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักรอคอย
- 1.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้

สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถามอะไร สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

2. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น ชอบทำทนายใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

2.3 พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำ สนทนาได้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

3. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี

3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง

3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

3.3 พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้ มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

หลักการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3 - 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 34 - 35)

1. หลักการจัดประสบการณ์

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

- 2.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2.2 จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
- 2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ
- 2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในบริบทของชุมชนนั้นๆ
- 2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 2.8 จัดประสบการณ์ให้เด็กที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง
- 2.9 นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์
- 2.10 ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

กล่าวได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นการดำเนินงานเกี่ยววิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และการจัดประสบการณ์

มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม

ความหมายด้านการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วม มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้พอสังเขป ดังนี้

นงรัตน์ ศรีพรหม (2544 : 21) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การที่โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีกิจกรรมหลากหลายที่โรงเรียนสามารถจัดให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

พงษ์ธร ธัญญศิริ (2552 : 37) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการซึ่งมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมของส่วนรวม ซึ่งมวลชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ความสามารถ แรงงาน ตลอดจนทรัพยากรของตนต่อกิจกรรมนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเกี่ยวข้องของกิจกรรมต่าง ๆ ของมวลชนในกิจกรรมต่าง ๆ

จินตวีร์ เกษมสุข (2554 : 2) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้าร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ กระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ประสิทธิ์ สุนทรกิจปรีชา (2554 : 1) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่ง

สรฤทธ จันสุข (2556 : 1) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนที่เป็นไปในรูปของผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมทำให้เกิดผลของกิจกรรมที่เข้าร่วมมิใช่เป็นผู้ร่วมคิดตัดสินใจหรือผู้ได้รับประโยชน์เท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาไม่ใช่กระทำถึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ได้จัดทำขึ้น และหมู่บ้านหรือชุมชนมีกิจกรรมและวิถีดำเนินงานของตนเองอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองได้ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาที่เป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนการพัฒนาชุมชนในส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตนเอง

จากความหมายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อร่วมกันดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการ นักการศึกษาได้เสนอรูปแบบไว้พอสังเขป ดังนี้
จินตวิวัฒน์ เกษมสุข (2554 : 3 - 4) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ
2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น
3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่
  - 3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม
  - 3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการจำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย
  - 3.3 การประชามติ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน
4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543 : 9) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการ วิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรม โครงการสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์
  2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้ว ต่อมาจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
  3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น
  4. การร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลรักษา และประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ
- อาจสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมมีรูปแบบหลัก ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับรู้รับฟัง การมีส่วนร่วมคิด/ปรึกษา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

มาตรฐานการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทุกภาคส่วน

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะทำให้มีการส่งเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 46)

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 48 - 51)

1. ด้านวิชาการ

1.1 ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษา แหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและครู

1.3 ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่นทราบ อย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

3. ด้านงบประมาณ

ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่น ๆ ในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านบุคลากร

4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานและการพัฒนา บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็ก ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ ดังนี้

5.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

5.2 จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

5.3 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

5.4 จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

5.5 จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ

5.6 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และ ผลงานเด็ก

5.7 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ

5.8 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ

ฯลฯ

5.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชน เกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและอื่น ๆ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 27 – 28) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนว่า ครูผู้ดูแลเด็กควรมีบทบาทสร้างความเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รับทราบ ข้อมูลการจัดการศึกษาและการวัดประเมินผลทางการศึกษา อันจะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยอมรับจากชุมชนเป็นการสืบสายวัฒนธรรม เพื่อหล่อหลอมให้เด็กมีคุณภาพตามที่ชุมชนมุ่งหวัง ความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน เป็นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประสานงานการให้บริการแนะนำ การขอรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากบ้านและชุมชน รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครองเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้ประสบผลสำเร็จ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนในท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงาน การระดมให้ชุมชนสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้แก่เด็กนักเรียน

กล่าวได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เป็นการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่ต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริม ความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษาและศาสนสถาน ทั้งด้าน วิชาการ อาคารสถานที่ งบประมาณ บุคลากร และความสัมพันธ์กับชุมชน

มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ความหมายของเครือข่าย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับความหมายของเครือข่าย และมีผู้ให้ความหมายของเครือข่ายไว้พอสังเขป ดังนี้

ธนา ประมุขกุล (2544 : 1) ให้ความหมายของคำว่า เครือข่าย (Network) ไว้ว่า หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือ ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบ โครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน

ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2556 : 1) ให้ความหมายของคำว่า เครือข่าย ไว้ว่าหมายถึง กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ

บีดีเอสเอ็น หรือศูนย์ความรู้พัฒนาเครือข่าย (BDSN.net. 2556 : 1) ให้ความหมายของคำว่า เครือข่าย ไว้ว่า หมายถึง การประสานงานรูปแบบหนึ่งที่โยงใยการทำงานของกลุ่มบุคคล หรือ องค์กร หลายองค์กร ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีกลุ่มสมาชิกของตนเอง ที่มีความคิด มีปัญหา มีความต้องการ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกันหรือคล้ายกัน มาติดต่อกับประสานงานหรือร่วมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่าง หนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการ ในเรื่องนั้นๆ โดยยึดหลักการทำงาน ร่วมกันบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เคารพซึ่งกันและกัน มากกว่าการเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้มี อำนาจสั่งการ

สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความสมัครใจ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมาย เดียวกันคือการพัฒนา แก้ไขปัญหา หรือเพื่อสนองความต้องการในเรื่องนั้น ๆ โดยมีการจัดรูปแบบ หรือจัดระเบียบโครงสร้างที่ยึดการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานความเท่าเทียมกัน

มาตรฐานการดำเนินงานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและ ได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่าง ครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนา เด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมี วัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 52 - 53)

1. เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพ

ในการพัฒนาเด็กเล็ก

3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

4. เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางปฏิบัติงาน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  2. จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ
  3. ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดพิจารณาเห็นชอบ
  4. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  5. ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้
  6. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด
- การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
2. ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย
3. ประเมินผลการพัฒนา
4. สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

สรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย

สภาพปัญหาในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้สรุปปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยเด็กที่มีอายุ 0 - 5 ปี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 11 - 17) ไว้ดังนี้

ปัญหาจากการเลี้ยงดูโดยศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 11) กล่าวถึงปัญหาจากการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. เด็กอายุ 0 - 3 ปี ที่รับบริการจากสถานรับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ยังค้ำชูคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะมาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม อาทิ มาตรฐานการเลี้ยงดูเด็ก มาตรฐานสถานรับเลี้ยงเด็ก มาตรฐานครูพี่เลี้ยงเด็ก รวมทั้งยังไม่มีการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

2. เด็กอายุ 3 - 5 ปี ที่รับบริการจากศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบศูนย์เด็กเล็ก พบว่า ยังขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก เช่น ให้เด็กเรียนโดยท่องจำอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดตั้งแต่เล็ก ๆ การให้เด็กนั่งอยู่กับที่ทั้งวัน การเร่งสอน อ่าน เขียน คณิตเลข การเรียนการสอนดำเนินการโดยขาดความรู้ความเข้าใจปรัชญาพื้นฐานที่มีการเรียนรู้ของเด็ก กระบวนการผลิตครูพี่เลี้ยง และการเตรียมบุคลากรต้องเน้นการเสริมสร้างให้บุคลากรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาและพัฒนาการของปัจจุบันยังขาดการฝึกอบรมทั้งก่อนประจำการและระหว่างประจำการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพด้วย รวมทั้งขาดการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานศูนย์เด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

3. เด็กอายุ 3 - 5 ปี ที่รับบริการจากศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบโรงเรียนอนุบาลยังค้ำชูคุณภาพในเรื่องการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การเร่งสอนอ่าน เขียน คณิตเลข เพื่อให้สามารถสอบเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่ให้อิสระแก่เด็กในการแสดงออก ห้ามเด็กพูด การบังคับให้นั่งเงียบ ๆ ให้ทำการบ้านทุกวัน รวมทั้งขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ นโยบายการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งการจัดการบุคลากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาเด็ก ได้แก่ บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กยังขาดกุมารแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยาเด็ก ครูด้านการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เรื่องเด็กปฐมวัย ที่จะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถศึกษาพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลายังมีอยู่น้อย

ปัญหาการพัฒนาเด็ก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 12 - 13) กล่าวถึงปัญหาการพัฒนาเด็กไว้ดังนี้

1. ขาดความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปัจจุบันการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยดำเนินการโดยปราศจากความเข้าใจในปรัชญาพื้นฐานที่มีต่อมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยของชีวิต รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของการคุ้มครองป้องกันให้เด็กทุกคนอยู่รอดปลอดภัย มีพัฒนาการและเจริญเติบโตตามวัยทุกด้าน

2. ขาดการวิจัย ความรู้เชิงสังเคราะห์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก มีการศึกษาวิจัยองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งองค์ความรู้เรื่องการพัฒนาเด็ก องค์ความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อการดูแลเด็กปฐมวัยในต่างประเทศมากมาย แต่การนำองค์ความรู้เหล่านี้มาศึกษาและนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริการและการศึกษาปฐมวัยในบริบทของประเทศไทยมีน้อย ขาดการกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการเผยแพร่ที่จะนำสู่การส่งเสริมให้เกิดความเชื่อชาวนุ่แก่ผู้สอน และผู้วิจัยระดับอุดมศึกษา ในอันที่จะนำมาใช้ฝึกอบรมให้เกิดประโยชน์แก่เด็กปฐมวัยในระยะยาว

3. ขาดวิธีบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ผู้บริหารจัดการด้านการบริการและการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ไม่ได้รับความรู้เฉพาะทางที่จะช่วยให้การบริการแก่เด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งการจัดหาและการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมแก่เด็กตามวัย การจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นภาพรวมของการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกด้าน ตลอดจนการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในการบริหารจัดการ

4. ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นทางการรวมต้องมีบูรณาการของงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ สุขภาพ การศึกษา การป้องกันคุ้มครอง ความมั่นคงทางสังคมสวัสดิการโดยมีการประสานกับครอบครัว ชุมชน สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์ มีบุคลากรพอเพียงกับการประสานความรู้และทักษะในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

5. ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานจัดบริการหรือพัฒนา หน่วยงานที่ดำเนินการจัดบริการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) และการให้ความรู้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูกทั้งภาครัฐและเอกชน มีไม่น้อยกว่า 8 กระทรวง 35 หน่วยงาน แต่ก็ยังไม่สามารถจัดบริการเสริมกำลังครอบครัว เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ครอบคลุม ทัวถึง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดการประสานงาน และไม่มีเอกภาพของนโยบาย ตลอดจนทิศทางการจัดการศึกษา

6. ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน และชุมชนต้องมีส่วนร่วมและใส่ใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มากขึ้น เพื่อให้พลังชุมชนและท้องถิ่นเป็นขุมกำลังที่ช่วยดูแลเด็กได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

7. ขาดการนำแผนระยะสั้นและระยะยาวไปสู่การปฏิบัติ ประเทศไทยมีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กมาเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี แต่ไม่ได้กำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงของการนำไปสู่การปฏิบัติ ขาดกลไกการดำเนินงานทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังไม่มีการติดตามและประเมินผล ให้สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและแผนต่าง ๆ

8. ขาดการระดมทรัพยากร ทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะภาครัฐยังไม่ได้ “ลงทุน” เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ชัดเจนเหมาะสมและต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกหน่วยงานทุกภาคส่วนของสังคม ควรตระหนักถึง สถานการณ์ ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ รวมทั้งเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่จะแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น ทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้แทนวิชาชีพองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เด็ก ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงต้องร่วมระดมสมอง เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

สัมฤทธิ์ เนตรประไพ (2548 : 65) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่าคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาลดที่สุด ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 2) ด้านการบริหารทั่วไป 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานวิชาการ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตาม เพศ ประสิทธิภาพในการดำรงตำแหน่งและขนาดของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่คณะผู้บริหารปฏิบัติงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

กาญจนาพร ศฤงคาร (2552 : 49 - 50) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ประชากรในการศึกษาเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สมรสแล้ว ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นส่วนใหญ่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลา 2 - 5 ปี และไม่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก ส่วนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับดีทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ แต่ปัญหาอุปสรรคตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ มีข้อจำกัด

ในเรื่องงบประมาณ อาคารสถานที่ที่ไม่เหมาะสม และผู้ดูแลเด็กขาดทักษะของการเป็นผู้ดูแล
เด็กเล็ก สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ การบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยาอยู่ในระดับมาก

นันทิชา ชาญหัตถกิจ (2552 : 130 - 133) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ระดับ
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม
มีการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก
1 ด้าน คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง
เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ด้าน
บุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย สำหรับผลการ
เปรียบเทียบระดับการดำเนินงาน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน มีการ
ดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้าน
วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ไม่แตกต่างกัน
ยกเว้นด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ซึ่งม
ีการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุมิสา ภาที (2553 : 79 - 80) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษา
พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร
ส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และจำแนก
เป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
3 อันดับแรก คือ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ
ความปลอดภัย 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ
และระดับการศึกษาต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้
แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมไม่แตกต่างกัน

วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553 : 75 - 76) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความต้องการของชุมชน : ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาล
ตำบลเทพราช ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน เทศบาลตำบลเทพราช โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน เทศบาลตำบลเทพราช จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน เทศบาลตำบลเทพราช จำแนกตามอาชีพโดยรวมและรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรพิน อภัยแสน (2554 : 89 - 90) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง / เจ้าหน้าที่ / สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว / คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง / เจ้าหน้าที่ / สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว / คณะกรรมการศูนย์ ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการดำเนินงาน และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง / เจ้าหน้าที่ / สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว / คณะกรรมการศูนย์ ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ การศึกษา และตำแหน่ง ที่แตกต่างกัน พบว่า จำแนกตามเพศโดยรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามการศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และจำแนกตามตำแหน่งที่แตกต่างกัน พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิ่นเพชร สาทองขาว (2554 : 62 - 63) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสันตุ อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและด้านผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันต อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ปกครองที่อยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ณัฐวัตร ทิพย์นางรอง (2555 : 57 - 58) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางสีสุราช จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางสีสุราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางสีสุราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางสีสุราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ปกครองพึงพอใจด้านบุคลากรมากที่สุด 4) แนวทางในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางสีสุราช จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เห็นความสำคัญของการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอ ควรส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ยกย่องชมเชย ให้รางวัลให้กับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ควรเพิ่มพื้นที่ใช้สอยให้เพียงพอ มีห้องน้ำห้องส้วม ที่แปรงฟัน ตู้ยา เคียงพยาบาล สนามเด็กเล่นกลางแจ้ง ภายในอาคารเรียนมีการติดมุ้งลวดเพื่อป้องกันยุงลาย มีถังเคมีดับเพลิง มีห้องพยาบาลสำหรับผู้ป่วย มีโรงอาหาร ห้องครัว บริเวณรอบอาคารเรียน ควรมีรั้วกันเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และมีการติดตั้งเครื่องตัดกระแสไฟฟ้า ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้ประชาชนและหน่วยงาน ต่าง ๆ รับทราบเป็นประจำ ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดประชุม จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็ก มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา และระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย

ปณิตา โสภราช (2556 : 78) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยราชและอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยราชและอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตามลำดับ 2) แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยราชและอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม เห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเห็นด้วยในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ควรกำหนดที่ตั้ง ของศูนย์ให้อยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีขนาดเหมาะสมและปลอดภัยกับเด็ก ควรจัดที่แปร่งสีพื้นสำหรับเด็ก ให้เพียงพอและไม่สิ้น อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ ต่าง ๆ อย่างรัดกุม ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดกิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้คนดูแลเด็ก สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ให้ความรู้ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ผู้ดูแลเด็ก ควรจัดประสบการณ์ แบบบูรณาการผ่านการเล่น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดประสบการณ์รวมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน และด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ พบว่า ผู้ดูแลเด็กควรมีจำนวนเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก และมีความรู้ ความสามารถและมีวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัย ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

อัลเบอร์ลี (Alburly, 1976 : 5) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้ง โรงเรียนอนุบาลในวัดในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ปัญหาการดำเนินงาน ในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะมีปัญหาอยู่ 6 ด้าน คือ ปัญหาทางด้านวิชาการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ การธุรการและการเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งประสบ ปัญหาในการดำเนินงานแต่ละด้านอีกมาก เช่น วัสดุอุปกรณ์การเรียนยังไม่พอ ครูที่เลี้ยงขาด

ความรู้และมีจำนวนไม่เพียงพอขาดบุคลากรปฏิบัติงานด้านธุรการการเงินโดยตรง ปัญหาอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์ กับชุมชนและปัญหากิจการนักเรียนควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ลาร์กิน (Larkin. 1992 : 397 - A ; อ้างถึงใน อิทธิพล โกมล. 2544 : 41 - 42) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารโรงเรียนก่อนประถมศึกษา มุมมองเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนก่อนศึกษามีบทบาทหน้าที่หลายอย่างและมีงานในหน้าที่ที่ควรรับผิดชอบมากมาย ตั้งแต่งานดูแลรักษาความสะอาด การสื่อสารกับครู ผู้ปกครอง การบริหารบุคคล งบประมาณ การแสวงหางบสนับสนุนและการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสัมพันธ์กับงบประมาณ และการได้รับการสนับสนุน ผู้ศึกษายังพบว่าผู้บริหารได้รับการฝึกอบรมทางการบริหารน้อยมาก ดังนั้น จึงอาศัยประสบการณ์จากการเรียนและประสบการณ์ส่วนตัว ทำให้เรียนรู้แบบลองผิดลองถูก แต่ส่วนใหญ่ผู้บริหารเหล่านี้เคยเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนมาก่อน ลักษณะการบริหารจึงเป็นแบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผู้บริหารที่เป็นสตรีมักมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและการตอบสนองความต้องการของเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้บริหารขาดเพื่อนภายในองค์กร แต่ก็มีเครือข่ายที่มีรองผู้อำนวยการช่วยแก้ปัญหาที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อนภายในโรงเรียนโดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้กล่าวถึงข้างต้น สามารถสรุปเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ว่าจะจัดตั้งหรืออยู่ในสังกัดหน่วยงานใดการดำเนินงานยังพบปัญหาในหลายด้าน เช่น ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินการประสานงาน ด้านธุรการและงบประมาณ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดคนเข้างาน ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการวางแผน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเกี่ยวกับความปลอดภัย เป็นต้น ดังนั้น หากมีการศึกษาถึงความแตกต่างในด้านสภาพของการดำเนินงานจะทำให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานสอดคล้องตามท้องที่ปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล จำนวน 15 คน รองนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ จำนวน 31 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 31 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 85 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 93 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 270 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607 - 610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน รองนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ จำนวน 29 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 29 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 70 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 76 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยกำหนดตามสถานภาพตำแหน่งเป็นระดับชั้น รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างปรากฏ ดังตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามเทศบาล / องค์การบริหารส่วนตำบล

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	จำนวน ศูนย์ฯ	จำนวนประชากร						รวม
		นายกองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	รองนายกองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	ผู้อำนวยการศึกษา / ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา / นักวิชาการ	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ครูผู้ดูแลเด็ก	ผู้ปกครองเด็ก	
เทศบาลแสงโสม	3	1	1	3	3	8	9	25
เทศบาลโคกม้า	4	1	1	4	4	8	12	30
เทศบาลเขาคอก	2	1	1	2	2	8	6	20
อบต. บ้านไทร	2	1	1	2	2	6	6	18
อบต. ละเวีย	2	1	1	2	2	4	6	16
อบต. จระเข้มาศ	2	1	1	2	2	4	6	16
อบต. ปิงกุ	2	1	1	2	2	5	6	17
อบต. หนองบอน	4	1	1	4	4	10	12	32
อบต. ตะโกตาพิ	1	1	1	1	1	4	3	11
อบต. ไผ่สาล	2	1	1	2	2	5	6	17
อบต. โลกมะขาม	2	1	1	2	2	5	6	17
อบต. ปะทักนุ	2	1	1	2	2	6	6	18
อบต. โลกย่าง	1	1	1	1	1	4	3	11
อบต. โลกคูม	1	1	1	1	1	4	3	11
อบต. สีเหล็กขม	1	1	1	1	1	4	3	11
รวม	31	15	15	31	31	85	93	270

ตาราง 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามเทศบาล / องค์การบริหารส่วนตำบล

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	จำนวน ศูนย์ฯ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง						รวม
		นายกองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	รองนายกองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/ นักวิชาการ	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ครูผู้ดูแลเด็ก	ผู้ปกครองเด็ก	
เทศบาลแสลงโทน	3	1	1	2	2	7	8	21
เทศบาลโคกม้า	4	1	1	3	3	7	10	25
เทศบาลเขาคอก	2	1	1	2	2	7	5	18
อบต. บ้านไทร	2	1	1	2	2	5	5	16
อบต. ละเวีย	2	1	1	2	2	3	5	14
อบต. กระจ่าง	2	1	1	2	2	3	5	14
อบต. ปิงดู	2	1	1	2	2	4	5	15
อบต. หนองบอน	4	1	1	4	4	9	10	29
อบต. ตะโกตาพิ	1	1	1	1	1	3	2	9
อบต. ไทศาล	2	1	1	2	2	4	5	15
อบต. โลกมะขาม	2	1	1	2	2	4	5	15
อบต. ปะทิตนุ	2	1	1	2	2	5	5	16
อบต. โลกข่าง	1	-	1	1	1	3	2	8
อบต. โลกตูม	1	1	-	1	1	3	2	8
อบต. สีเหล็ก	1	1	1	1	1	3	2	9
รวม	31	14	14	29	29	70	76	232

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ สถานภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
5	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
3	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยแต่ละด้านมีจำนวนข้อดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านบุคลากร จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร จำนวน 15 ข้อ
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน จำนวน 11 ข้อ
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553 และศึกษาหลักและวิธีการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้าง แบบสอบถามและจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา รูปแบบ การใช้ภาษา โดยขอความเห็นชอบ จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. นำเสนอร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถาม ที่ครอบคลุม ตรงสภาพปัญหา เป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านดังนี้
  - 4.1 นายสุวรรณ ภาณี ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแสงทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 วุฒิการศึกษา ค.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
  - 4.2 นายสมพุด เกตขจร ตำแหน่งครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนางรองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. สาขาวิชาคณิตศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล
  - 4.3 นายวิษณุ อุพลรัมย์ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ ด้านภาษาไทย หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนบ้านแสงทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 วุฒิการศึกษา ค.ม. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษา
5. นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยการประมวลผลด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9947
7. นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยจะเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนให้แล้วเสร็จ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
4. แบบสอบถามจำนวน 232 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้จำนวน 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
  2. กรอกรหัสแบบสอบถาม และกำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูล ในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูลที่ไต่ลงในคอมพิวเตอร์
  3. ประมวลผลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนดำเนินการดังนี้
    - 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หรือร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
    - 3.2 การวิเคราะห์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และการจัดอันดับ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
- การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 122)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
2.51 – 3.50	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และจำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance : F - test) และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.4 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และจำแนกตามประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t-test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.5 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดค่าตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 117)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ร้อยละ (Percentage) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 122)

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.

2553 : 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N-1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	$\sum$	แทน	ผลรวม
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t - test)

ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามเพศ และประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 137)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left(\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2} \right)}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

3.2 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance : F - test) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และระดับการศึกษา สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวได้ดังตาราง 3.2 ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 143)

ตาราง 3.3 สรุปการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance : F - test)

แหล่งความแปรปรวน	df	ผลรวมของกำลังสอง (Sum of Squares) หรือ SS	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square) หรือ MS	F
ระหว่างกลุ่ม	k - 1	$SS_b = \sum_{j=1}^k \left(\frac{T_j^2}{n_j} \right) - \frac{T^2}{N}$	$MS_b = \frac{SS_b}{k - 1}$	$F = \frac{MS_b}{MS_w}$
ภายในกลุ่ม	N - k	$SS_w = SS_T - SS_b$	$MS_w = \frac{SS_w}{N - k}$	
รวม	N - 1	$SS_T = \sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} X_{ij}^2 - \frac{T^2}{N}$		

เมื่อ F แทน ค่าที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ F

T_j แทน ผลรวมของคะแนนทุกตัวในคอลัมน์ j

T แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n_j แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ j

k แทน จำนวนกลุ่ม

N แทน จำนวนคนทั้งหมด (เท่ากับ $\sum n_j$)

$\sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} X_{ij}$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

ยกกำลังสองทุก ๆ ค่าในทุกกลุ่ม

X_{ij} แทน ข้อมูลตัวที่ i ในกลุ่ม j

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé) (ภาควิชา การบริหารการศึกษา. 2551 : 105)

$$CV_i = \sqrt{(k-1)(F^*)(MS_w)\left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}\right)}$$

เมื่อ	F*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตารางค่าวิกฤตของ F โดยมี $df_1 = k - 1, df_2 = N - k$
	MS _w	แทน	ค่าที่ได้จากการคำนวณความแปรปรวนภายในกลุ่มซึ่งได้จากตารางการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	n _i	แทน	จำนวนคนในกลุ่มที่ i
	n _j	แทน	จำนวนคนในกลุ่มที่ j
	k	แทน	จำนวนกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาศาภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนน
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพศ ระดับการศึกษา และประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 การศึกษาศาภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ เพศ ระดับการศึกษา และประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประเภทของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	232	100
สถานภาพตำแหน่ง		
- นายกองตรีปกครองส่วนท้องถิ่น	14	6.03
- รองนายกองตรีปกครองส่วนท้องถิ่น	14	6.03
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ/ปลัด ฯ	29	12.50
- หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	29	12.50
- ครูผู้ดูแลเด็ก	70	30.17
- ผู้ปกครองเด็ก	76	32.76
เพศ		
- ชาย	46	19.83
- หญิง	186	80.17
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	16	6.90
- ปริญญาตรี	199	85.77
- สูงกว่าปริญญาตรี	17	7.33

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น	192	82.76
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นด้วยการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานอื่น	40	17.24

จากตาราง 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองเด็ก จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 32.76 รองลงมาเป็นครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 30.17 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ นายกและรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีจำนวนเท่ากันคือ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.03 เมื่อจำแนกตามเพศพบว่าเป็นชาย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 19.83 และเป็นเพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 80.17 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 85.77 รองลงมาเป็นระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33 เมื่อจำแนกตามประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่าเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น จำนวน 192 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 82.80 และเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นด้วยการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานอื่น จำนวน 40 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 17.20 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังตาราง 4.2 – 4.8 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.43	0.348	ปานกลาง	3
2. ด้านบุคลากร	3.44	0.339	ปานกลาง	1
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.35	0.346	ปานกลาง	5

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.35	0.302	ปานกลาง	6
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.44	0.346	ปานกลาง	1
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.39	0.348	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม	3.40	0.276	ปานกลาง	

จากตาราง 4.2 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 3.44$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.43$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.35$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายข้อ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				
1. มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน	2.90	0.718	ปานกลาง	6
2. มีการชี้แจงแผนการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ในรอบปีการศึกษา	4.44	0.563	มาก	1
3. มีการประชุมก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานให้ผู้ปกครองทราบ	2.43	0.648	น้อย	10

ตาราง 4.3 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
4. การจัดสรรงบประมาณที่มาจาก การสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ จากเทศบาลหรือ อบต. มีความเหมาะสม	4.26	0.524	มาก	2
5. การจัดทำสมุดคู่มืองบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ	2.47	0.657	น้อย	9
6. การเบิกจ่ายงบประมาณของศูนย์ฯ มีความถูกต้อง โปร่งใสและถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.18	0.451	มาก	4
7. การจัดแบ่งอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่และบุคลากร มีเพียงพอกับการให้บริการ	2.57	0.704	ปานกลาง	8
8. บุคลากรมีความสามารถและรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามบทบาทที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่	4.23	0.471	มาก	3
9. อัตรากำลังเด็ก และตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้ศูนย์ฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ	2.59	0.689	ปานกลาง	7
10. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรตามสภาพจริง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลมาใช้ในการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน หรือการต่อสัญญาจ้างอื่น ๆ	4.18	0.448	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.43	0.348	ปานกลาง	

จากตาราง 4.3 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 2 มีการชี้แจงแผนการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ในรอบปีการศึกษา ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ ข้อ 4 การจัดสรรงบประมาณที่มาจาก การสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของศูนย์ ฯ จากเทศบาลหรือ อบต. มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 มีการประชุมก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานให้ผู้ปกครองทราบ ($\bar{X} = 2.43$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านบุคลากร				
11. การจัดสรรบุคลากรในการดำเนินงานของศูนย์ ฯ เพียงพอกับความต้องการ	2.58	0.703	ปานกลาง	10
12. คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถได้ตรงตามตำแหน่ง	4.17	0.479	มาก	5
13. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง	2.65	0.665	ปานกลาง	7
14. ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ความสามารถ ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย	4.19	0.493	มาก	3
15. ครูผู้ดูแลเด็ก / ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีความเข้าใจในการจัดระบบประเมินผลผู้เรียน	2.65	0.666	ปานกลาง	7
16. ผู้ประกอบอาหารสำหรับเด็ก มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดอาหารถูกต้องตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กเล็ก	4.18	0.460	มาก	4
17. ผู้ประกอบอาหารสำหรับเด็ก มีการวางระบบจัดเก็บอุปกรณ์และวางแผนกำจัดขยะอย่างถูกวิธีและปลอดภัย สำหรับเด็ก	2.61	0.647	ปานกลาง	9

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
18. การโรง มีความรู้ความสามารถในการดูแล ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	4.23	0.556	มาก	2
19. ยามรักษาความปลอดภัย มีความเข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนเองและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย	2.85	0.709	ปานกลาง	6
20. การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคนในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน	4.30	0.584	มาก	1
เฉลี่ยรวม	3.44	0.339	ปานกลาง	

จากตาราง 4.4 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 20 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ ข้อ 18 การโรงมีความรู้ความสามารถในการดูแลซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 11 การจัดสรรบุคลากรในการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพียงพอกับความต้องการ ($\bar{X} = 2.58$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย				
21. การดำเนินการให้ความปลอดภัยของอาคารเรียน ห้องเรียนเด็กเล็ก	2.49	0.720	น้อย	10
22. ความเหมาะสมของพื้นที่ใช้สอยในการทำกิจกรรมในห้องเรียน	4.21	0.533	มาก	1
23. ห้องเรียนมีแสงสว่างและการถ่ายเทอากาศได้ดี	2.50	0.696	น้อย	8
24. มีห้องน้ำห้องสุขาที่สะอาดและปลอดภัย	4.12	0.510	มาก	5
25. การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหารแยกออกเป็นสัดส่วนถูกสุขลักษณะ	2.53	0.725	ปานกลาง	7
26. การจัดสนามเด็กเล่นให้มีสัดส่วนเพียงพอและเหมาะสม	4.18	0.479	มาก	4
27. การจัดให้ตรวจสอบ ซ่อมแซม อาคาร ประตูหน้าต่าง ฯลฯ ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	2.50	0.657	น้อย	8
28. การดำเนินงานให้ภายนอกอาคารศูนย์ฯ มีรั้วหรือกำแพงกัน เป็นสัดส่วน	4.15	0.516	มาก	3
29. การจัดให้มีการทำลายแหล่งเพาะเชื้อโรคและป้องกันการแพร่ระบาดของสัตว์ป่า	2.62	0.703	ปานกลาง	6
30. จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก	4.20	0.498	มาก	2
เฉลี่ยรวม	3.35	0.346	ปานกลาง	

จากตาราง 4.5 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 22 ความเหมาะสมของพื้นที่ใช้สอยในการทำกิจกรรมในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมาคือ ข้อ 30 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล วางไว้ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้ห้มือเด็ก ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 21 การดำเนินการให้ความปลอดภัยของอาคารเรียนห้องเรียนเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.49$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร				
31. การวางแผนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญา)	2.56	0.711	ปานกลาง	14
32. ส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.20	0.532	มาก	4
33. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง	2.64	0.694	ปานกลาง	9
34. มีการจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.21	0.533	มาก	3
35. จัดระบบการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์	2.61	0.661	ปานกลาง	11

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
36. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก เช่น จัดมุมผู้ปกครองเด็ก	4.17	0.514	มาก	6
37. จัดประสบการณ์ให้เด็กที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง	2.58	0.638	ปานกลาง	13
38. การจัดทำบันทึกข้อมูลส่วนตัวเด็กให้เป็นปัจจุบัน	4.16	0.508	มาก	7
39. การจัดทำบันทึกสุขภาพของเด็ก และมีการจดบันทึกที่เป็นปัจจุบันเสมอ	2.60	0.701	ปานกลาง	12
40. การบันทึกการติดตามประเมินผลการพัฒนาเด็ก	4.18	0.575	มาก	5
41. การแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา	2.62	0.733	ปานกลาง	10
42. การรายงานผลพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ	4.25	0.573	มาก	2
43. การรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ให้ อบต./เทศบาล/ชุมชน ทราบ	2.71	0.682	ปานกลาง	8
44. การจัดเวลาให้เด็กได้พักผ่อนนอนหลับอย่างเหมาะสมตามวัย	4.36	0.602	มาก	1
45. การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็ก โดยประสานงานกับโรงพยาบาล แพทย์ หรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2.37	0.658	น้อย	15
เฉลี่ยรวม	3.35	0.302	ปานกลาง	

จากตาราง 4.6 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ระดับปานกลาง 7 ข้อ และระดับน้อย 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 44 การจัดเวลาให้เด็กได้พักผ่อนนอนหลับอย่างเหมาะสมตามวัย ($\bar{X} = 4.36$)

รองลงมาคือ ข้อ 42 การรายงานผลพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 45 การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็กโดยประสานงานกับโรงพยาบาลแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ($\bar{X} = 2.37$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมและรายข้อ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน				
46. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.25	0.556	มาก	1
47. มีการให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.48	0.702	น้อย	10
48. ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุน อาหารเสริมอาหารว่าง อุปกรณ์กีฬาและอื่น ๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.21	0.520	มาก	2
49. องค์กรและชุมชน มีการให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.48	0.708	น้อย	10
50. การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน	4.17	0.431	มาก	4
51. การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง	2.53	0.683	ปานกลาง	9
52. การจัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันแม่ วันเด็ก ฯลฯ	4.20	0.492	มาก	3

ตาราง 4.7 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
53. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น	2.56	0.461	ปานกลาง	7
54. มีการจัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้ด้านการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่เสมอ	4.17	0.462	มาก	4
55. การร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.62	0.702	ปานกลาง	8
56. ชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษา	4.17	0.505	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.44	0.346	ปานกลาง	

จากตาราง 4.7 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ ระดับปานกลาง 3 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 46 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือ ข้อ 48 ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนอาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬาและอื่น ๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 47 มีการให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อ 49 องค์กรและชุมชน มีการให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.48$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายชื่อ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย				
57. มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก	2.56	0.730	ปานกลาง	9
58. มีความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ในการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.20	0.550	มาก	3
59. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.61	0.661	ปานกลาง	8
60. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.26	0.540	มาก	2
61. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	2.87	0.748	ปานกลาง	7
62. มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายอยู่เสมอ	4.35	0.554	มาก	1
63. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันในการประเมินผลการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์ฯ	2.44	0.718	น้อย	11

ตาราง 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
64. มีการจัดทำแผนร่วมกันระหว่างชุมชน หน่วยงานของรัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.20	0.540	มาก	3
65. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.43	0.687	น้อย	12
66. มีการจัดอบรม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับ เครือข่าย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการ	4.19	0.561	มาก	5
67. มีการจัดประชุมทางวิชาการภายในเครือข่าย เพื่อดำเนิน การแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.49	0.696	น้อย	10
68. การให้การสนับสนุนจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในฐานะต้นสังกัดในการส่งเสริม เครือข่ายเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของชุมชน	4.13	0.532	มาก	6
เฉลี่ยรวม	3.39	0.348	ปานกลาง	

จากตาราง 4.8 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ ระดับปานกลาง 3 ข้อ และระดับน้อย 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 62 มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาคือ ข้อ 60 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 65 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.43$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตาราง 4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานศูนย์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระหว่างกลุ่ม	5	2.242	0.448	3.935**
	ภายในกลุ่ม	226	25.751	0.114	
	รวม	231	27.993		
2. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	5	2.210	0.442	4.100**
	ภายในกลุ่ม	226	24.364	0.108	
	รวม	231	26.574		
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	5	4.201	0.840	8.043**
	ภายในกลุ่ม	226	23.610	0.104	
	รวม	231	27.812		
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	5	2.323	0.465	5.570**
	ภายในกลุ่ม	226	18.845	0.083	
	รวม	231	21.168		
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	ระหว่างกลุ่ม	5	3.989	0.798	7.578**
	ภายในกลุ่ม	226	23.791	0.105	
	รวม	231	27.780		

ตาราง 4.9 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานศูนย์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
6. ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย	ระหว่างกลุ่ม	5	4.355	0.871	8.315**
	ภายในกลุ่ม	226	23.673	0.105	
	รวม	231	28.028		
รวมทั้ง 6 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	5	2.917	0.583	8.945**
	ภายในกลุ่ม	226	14.739	0.065	
	รวม	231	17.655		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.9 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe) ปรากฏดังตาราง 4.10-4.16 ต่อไปนี้

ตาราง 4.10 การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็นรายคู่

สถานภาพของ คณะกรรมการ ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	หัวหน้า	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายก	รองนายก
		ศูนย์	ผู้ดูแลเด็ก	เด็ก		องค์การ	องค์การ
		3.22	3.33	3.42	3.45	3.61	3.66
หัวหน้าศูนย์	3.22	-	0.11	0.20*	0.23	0.39**	0.44**
ครูผู้ดูแลเด็ก	3.33		-	0.09	0.12	0.28*	0.33**
ผู้ปกครองเด็ก	3.42			-	0.03	0.19	0.24
ผู้ทรงคุณวุฒิ	3.45				-	0.16	0.21
นายกองค์การ	3.61					-	0.05
รองนายกองค์การ	3.66						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.10 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ 5 คู่ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์กับนายกองค์การ หัวหน้าศูนย์กับรองนายกองค์การ ครูผู้ดูแลเด็กกับรองนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าศูนย์กับผู้ปกครองเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กกับนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นรายคู่

สถานภาพของ คณะกรรมการ ศูนย์ฯ		หัวหน้า ศูนย์	ครู ผู้ดูแลเด็ก	ผู้ปกครอง เด็ก	ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายก องค์กร	รองนายก องค์กร
ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	3.51	3.56	3.66	3.43	3.24	3.39
หัวหน้าศูนย์	3.51	-	0.05	0.15	0.08	0.27	0.12*
ครูผู้ดูแลเด็ก	3.56		-	0.10	0.13	0.30	0.17
ผู้ปกครองเด็ก	3.66			-	0.23	0.42	0.27
ผู้ทรงคุณวุฒิ	3.43				-	0.19	0.04
นายกองค์กร	3.24					-	0.15
รองนายกองค์กร	3.39						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.11 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ 1 คู่ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์กับรองนายกองค์กร มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านบุคลากร เป็นรายคู่

สถานภาพของ คณะกรรมการ ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	หัวหน้า	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายก	รองนายก
		ศูนย์	ผู้ดูแลเด็ก	เด็ก		องค์การ	องค์การ
ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	3.28	3.39	3.45	3.51	3.65	3.64
หัวหน้าศูนย์	3.28	-	0.11	0.17	0.23	0.37*	0.36*
ครูผู้ดูแลเด็ก	3.39		-	0.06	0.12	0.26	0.25
ผู้ปกครองเด็ก	3.45			-	0.06	0.20	0.19
ผู้ทรงคุณวุฒิ	3.51				-	0.14	0.13
นายกองค์การ	3.65					-	0.01
รองนายกองค์การ	3.64						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.12 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ 2 คู่ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์กับนายกองค์การ และหัวหน้าศูนย์กับรองนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
เป็นรายคู่

สถานภาพของ คณะกรรมการ ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	หัวหน้า	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายก	รองนายก
		ศูนย์	ผู้ดูแลเด็ก	เด็ก		องค์การ	องค์การ
		3.09	3.33	3.36	3.39	3.67	3.57
หัวหน้าศูนย์	3.09	-	0.24	0.27*	0.30*	0.58**	0.48**
ครูผู้ดูแลเด็ก	3.33		-	0.03	0.06	0.34*	0.24
ผู้ปกครองเด็ก	3.36			-	0.03	0.31	0.21
ผู้ทรงคุณวุฒิ	3.39				-	0.28	0.18
นายกองค์การ	3.67					-	0.10
รองนายกองค์การ	3.57						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.13 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ 5 คู่ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์กับนายกองค์การ และหัวหน้าศูนย์กับรองนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าศูนย์กับผู้ปกครองเด็ก หัวหน้าศูนย์กับผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้ดูแลเด็กกับนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นรายคู่

สถานภาพของ คณะกรรมการ ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	หัวหน้า	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายก	รองนายก
		ศูนย์	ผู้ดูแลเด็ก	เด็ก		องค์การ	องค์การ
		3.23	3.28	3.35	3.39	3.53	3.62
หัวหน้าศูนย์	3.23	-	0.05	0.12	0.16	0.30	0.39**
ครูผู้ดูแลเด็ก	3.28		-	0.07	0.11	0.25	0.34**
ผู้ปกครองเด็ก	3.35			-	0.04	0.18	0.27
ผู้ทรงคุณวุฒิ	3.39				-	0.14	0.23
นายกองค์การ	3.53					-	0.09
รองนายกองค์การ	3.62						-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.14 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์กับรองนายกองค์การและครูผู้ดูแลเด็กกับรองนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
เป็นรายคู่

สถานภาพของ คณะกรรมการ ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	หัวหน้า	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายก	รองนายก
		ศูนย์	ผู้ดูแลเด็ก	เด็ก		องค์การ	องค์การ
ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	3.27	3.32	3.52	3.47	3.59	3.75
หัวหน้าศูนย์	3.27	-	0.05	0.25*	0.20	0.32	0.48**
ครูผู้ดูแลเด็ก	3.32		-	0.20*	0.15	0.27	0.43**
ผู้ปกครองเด็ก	3.52			-	0.05	0.07	0.23
ผู้ทรงคุณวุฒิ	3.47				-	0.19	0.28
นายกองค์การ	3.59					-	0.16
รองนายกองค์การ	3.75						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.15 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4 คู่ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์กับรองนายกองค์การ และครูผู้ดูแลเด็กกับรองนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าศูนย์กับผู้ปกครองเด็ก และครูผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครองเด็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นรายคู่

สถานภาพของ คณะกรรมการ ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	หัวหน้า	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายก	รองนายก
		ศูนย์	ผู้ดูแลเด็ก	เด็ก		องค์การ	องค์การ
ศูนย์ฯ	$\bar{X}$	3.22	3.29	3.43	3.43	3.69	3.70
หัวหน้าศูนย์	3.22	-	0.07	0.21	0.21	0.47**	0.48**
ครูผู้ดูแลเด็ก	3.29	-	-	0.14	0.14	0.40**	0.41**
ผู้ปกครองเด็ก	3.43	-	-	-	0.00	0.26	0.27
ผู้ทรงคุณวุฒิ	3.43	-	-	-	-	0.26	0.27
นายกองค์การ	3.69	-	-	-	-	-	0.01
รองนายกองค์การ	3.70	-	-	-	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.16 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4 คู่ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์กับนายกองค์การ หัวหน้าศูนย์กับรองนายกองค์การ ครูผู้ดูแลเด็กกับนายกองค์การ และครูผู้ดูแลเด็กกับรองนายกองค์การ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานศูนย์ฯ	เพศชาย		เพศหญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.55	0.331	3.40	0.347	2.465*
2. ด้านบุคลากร	3.52	0.302	3.42	0.344	1.715
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.41	0.329	3.34	0.350	1.103
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.38	0.300	3.34	0.303	0.642
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.50	0.390	3.43	0.337	1.087
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.44	0.386	3.39	0.340	0.813
รวมทั้ง 6 ด้าน	3.46	0.265	3.39	0.277	1.643

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.17 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานศูนย์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.173	0.087	0.713
	ภายในกลุ่ม	229	27.819	0.121	
	รวม	231	27.993		
2. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.102	0.051	0.441
	ภายในกลุ่ม	229	26.472	0.116	
	รวม	231	26.574		
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.024	0.012	0.101
	ภายในกลุ่ม	229	27.787	0.121	
	รวม	231	27.812		
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.027	0.014	0.148
	ภายในกลุ่ม	229	21.141	0.092	
	รวม	231	21.168		
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.002	0.001	0.009
	ภายในกลุ่ม	229	27.778	0.121	
	รวม	231	27.790		
6. ด้านส่งเสริมหรือขยายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.017	0.008	0.069
	ภายในกลุ่ม	229	28.011	0.122	
	รวม	231	28.028		
รวมทั้ง 6 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.023	0.011	0.147
	ภายในกลุ่ม	229	17.633	0.077	
	รวม	231	17.655		

จากตาราง 4.18 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทการจัดตั้งศูนย์ฯ โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานศูนย์ฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้ง ขึ้นจัดตั้งเอง		ได้รับการถ่ายโอน จากหน่วยงานอื่น		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.43	0.350	3.42	0.339	0.063
2. ด้านบุคลากร	3.44	0.342	3.45	0.328	0.214
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.34	0.352	3.42	0.317	1.375
4. ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร	3.35	0.310	3.33	0.267	0.388
5. ด้านการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.43	0.353	3.45	0.314	0.344
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา เด็กปฐมวัย	3.40	0.337	3.36	0.400	0.658
รวมทั้ง 6 ด้าน	3.40	0.279	3.41	0.262	0.151

จากตาราง 4.19 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ปฏิบัติงานในประเภทของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลดังตาราง 4.20 - 4.22 ต่อไปนี้

ตาราง 4.20 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n = 3)	ร้อยละ
1. ต้องการให้มีการชี้แจงงบประมาณการใช้จ่ายของศูนย์	2	66.67
2. ต้องมีการรายงานเรื่องงบประมาณ	1	33.33

จากตาราง 4.20 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้มีการชี้แจงงบประมาณการใช้จ่ายของศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ ต้องมีการรายงานเรื่องงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตามลำดับ

ตาราง 4.21 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n = 20)	ร้อยละ
1. ต้องการให้มีบุคลากรที่เข้าใจเด็กมากกว่าที่เป็นอยู่	13	65.00
2. บุคลากรที่เข้าใจเด็กไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูงเสมอไป	7	35.00

จากตาราง 4.20 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้มีบุคลากรที่เข้าใจเด็กมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมาคือ บุคลากรที่เข้าใจเด็กไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูงเสมอไป คิดเป็นร้อยละ 35.00 ตามลำดับ

ตาราง 4.22 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n = 18)	ร้อยละ
1. ต้องการให้เด็กได้มีส่วนร่วมและแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนมากกว่าที่เป็นอยู่	10	55.56
2. ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกมากกว่าที่เป็นอยู่	8	44.44

จากตาราง 4.20 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้เด็กได้มีส่วนร่วมและแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนมากกว่าที่เป็นอยู่ คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาคือ ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกมากกว่าที่เป็นอยู่ คิดเป็นร้อยละ 44.44 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ มีสาระสำคัญซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน
4. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล จำนวน 15 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล จำนวน 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ จำนวน 31 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 31 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 85 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 93 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 270 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรงซีและมอร์แกน (1970 : 607 - 610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน รององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ จำนวน 29 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 29 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 70 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 76 คน รวมทั้งสิ้น 232 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วนตามสถานภาพตำแหน่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วน ประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9947

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม โดยแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองนำมาตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืน ให้แล้วเสร็จ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยแบบสอบถามจำนวน 232 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้จำนวน 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละประกอบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และการจัดอันดับ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.4 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที แบบกลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.6 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.7 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากรและด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน จากทุกภาคส่วน รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยและด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน
4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ต้องการให้มีการชี้แจงงบประมาณการใช้จ่ายของศูนย์ด้านบุคลากร คือ ต้องการให้มีบุคลากรที่เข้าใจเด็กมากกว่าที่เป็นอยู่ และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คือ ต้องการให้เด็กได้มีส่วนร่วมและแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนมากกว่าที่เป็นอยู่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ มีสาระสำคัญที่น่าสนใจซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีความเกี่ยวข้องทั้งในด้าน การบริหารจัดการศูนย์และด้านอื่น ๆ ด้วย อันเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542ก : 6 - 8) ในมาตรา 16 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบ จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งภารกิจเหล่านี้จะบรรลุผลได้ในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย มีการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ระดับหนึ่ง ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสอดคล้องกับ ญัตติบัตร ทิพย์นางรอง (2555 : 57 - 58) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับมอบหมายตามข้อกำหนดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากสายงานการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผนงานด้านวิชาการ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์และครูผู้ดูแลเด็กมีบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบดูแล การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก โดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครองเด็ก ดังนั้น โดยพื้นฐานความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติงานของบุคคลที่มีสถานภาพตำแหน่งที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ความคิดเห็นแตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อรพิน อภัยแสน (2554 : 89 - 90) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง / เจ้าหน้าที่ / สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว / คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครอง / เจ้าหน้าที่ / สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว / คณะกรรมการศูนย์ ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่งที่แตกต่างกันพบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากไม่ว่าเป็นชายหรือหญิงมีความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างเพศ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2550 : 7 - 8) ได้กำหนดเกี่ยวกับความเสมอภาคของบุคคลในมาตรา 30 ไว้ว่า ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งรวมไปถึงการที่ทั้งชายและหญิงมีสิทธิและเสรีภาพในการทำงาน การศึกษารวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นได้เท่าเทียมกันด้วย เป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นได้

อย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ จึงอาจทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ว่าจะเป็ นเพศชายหรือหญิงมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสัมฤทธิ์ เนตรประไพ (2548 : 65) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครปฐม พบว่าเมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างเช่นเดียวกับจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่าย สามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้สะดวกขึ้น ทั้งจากการฝึกอบรม การศึกษา ดูงาน จึงทำให้สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาได้ดี อีกทั้งในปัจจุบันเทคโนโลยีในการสื่อสาร เช่น การใช้โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เพื่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถทำได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น ซึ่งปัจจัยนี้ยังเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการดำเนินงานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553 : 53) ที่กำหนดให้การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายด้วย จึงอาจทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แม้ว่าจะมีการศึกษาอยู่ในระดับใดก็ตาม ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุณิสา ภาที (2553 : 79 - 80) ซึ่งได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษาต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า โดยรวมความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนมา

และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ได้ใช้มาตรฐานการดำเนินงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและปรับปรุงขึ้นได้สักระยะหนึ่งแล้ว และในส่วนของมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2553 ซึ่งได้ปรับปรุงเนื้อหาจากมาตรฐานการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2547 นั้น มีความแตกต่างกันเพียงรายชื่อ คือ ฉบับ พ.ศ. 2547 กำหนดมาตรฐานไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547 : 2) ส่วนฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2553 กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 3 - 4) ซึ่งจะเห็นได้ว่าความคล้ายคลึงฉบับเดิมมาก จึงทำให้แม้มีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานอื่นเข้ามาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ยังสามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ยังอาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, (2542ก : 19) ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ลดความแตกต่างระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากส่วนราชการอื่นและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองตามระเบียบกฎหมาย จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน ในทำนองเดียวกับงานวิจัยของ นันทิชา สาณหัตถกิจ (2552 : 130 - 133) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่าเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันมีการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เมื่อได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาของศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการปรับขนาดมาจากขนาดเล็กไม่มากนัก การจัดการศึกษาจึงยังไม่มีเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงเพิ่มเติมจากเดิมมากนัก

6. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้มีบุคลากรที่เข้าใจเด็กมากกว่านี้ อาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองเด็ก ที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและมีความใกล้ชิดกับตัวเด็ก จึงมีความคาดหวังว่าการฝากเด็ก ๆ ไว้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ควรจะสามารถทำให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล หากมีบุคลากรที่เข้าใจเด็กมาก ๆ จะทำให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องสมวัย และมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

1.1 ผลจากการวิจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ข้อ 3 การประชุมก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานให้ผู้ปกครองทราบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรง ควรมีการร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองเด็กได้ทราบถึงแผนการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ครอบคลุมทั้งด้านการบริหาร งบประมาณ และการจัดสรรบุคลากรก่อนเปิดภาคเรียนทุกครั้ง สำหรับการประชุมชี้แจงควรทำให้ผู้ปกครองไม่รู้สึกเสียเวลา ควรเลือกเวลาที่เฉพาะเจาะจงและเนื้อหาที่ชี้แจงควรกระชับ และเพื่อให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจน สถานที่ประชุมชี้แจงควรเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผู้ปกครองต้องนำเด็กไปเข้าศึกษา อาจมีการประชาสัมพันธ์ด้วยการทำเป็นเอกสารประจำไตรมาสหรือประจำปี จัดทำคู่มือแผ่นพับ หรือการเยี่ยมบ้านเด็ก เป็นต้น

1.2 ผลจากการวิจัยด้านบุคลากร พบว่า ข้อ 11. การจัดสรรบุคลากรในการดำเนินงานของศูนย์ฯ อาจไม่เพียงพอกับความต้องการเนื่องจาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามมาตรฐานการดำเนินงานเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสรรบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่ง ควรมีการสำรวจความต้องการของแต่ละศูนย์ อาจทำได้ด้วยการเปิดโอกาสให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งสามารถยื่นความจำนง

เพื่อขออัตรากำลังในกรณีฉุกเฉินได้ทุกเมื่อ หรือการถ่ายโอนอัตรากำลังในระบบเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนในการสรรหาบุคลากร ให้เพียงพอกับจำนวนเด็กได้ทันที

1.3 ผลจากการวิจัยด้านอาคารสถานที่ ข้อ 21. การดำเนินการให้ความปลอดภัยของอาคารเรียน ห้องเรียนเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัยหลายแห่ง ยังขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านที่อยู่พอสมควร ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรสำรวจให้ชัดเจนโดยอาจมีการสำรวจเป็นไตรมาสหรือระยะ 3 เดือนต่อครั้งว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งใดบ้างที่ยังขาดการดำเนินงานด้านอาคารเรียนด้านห้องเรียน ซึ่งไม่ควรปล่อยปะละเลยเนื่องจากมีผลต่อเด็กปฐมวัยโดยตรง แล้วดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินงานต่อไป ทั้งนี้ควรดำเนินงานอย่างเปิดเผยด้วยการแจ้งให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก หัวหน้าศูนย์ฯ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ได้ทราบโดยทั่วกัน

1.4 ผลจากการวิจัยด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรพบว่า ข้อ 45. การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็กโดยประสานงานกับโรงพยาบาล แพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีการดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็ก โดยการประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือกับทั้งผู้ปกครองเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก หัวหน้าศูนย์ฯ ประสานงานกับโรงพยาบาล แพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้เข้ามาตรวจสุขภาพเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกไตรมาส โดยเฉพาะภาวะโภชนาการของเด็กวัยนี้ เพราะมีส่วนสำคัญต่อพัฒนาการและกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

1.5 ผลจากการวิจัยด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า ข้อ 49. องค์กรและชุมชน มีการให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น การที่จะให้มีการร่วมมือการระดมความคิดเห็นต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นได้นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย โดยประสานความร่วมมือให้ชุมชนได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่ง ทำให้ชุมชนได้รับทราบและเห็นความสำคัญของการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

1.6 ผลจากการวิจัยด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย 65. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมการตรวจสอบ เช่น การเปิดเวทีให้มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่ง โดยอาจจัดกิจกรรมเหล่านี้ปีการศึกษาละครั้ง หรือประชาสัมพันธ์ก่อนเปิดภาคเรียน เป็นต้น

1.7 ผลการวิจัยจากความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้มีบุคลากรที่เข้าใจเด็กมากกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีการวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความใกล้ชิดกับตัวเด็กมากที่สุด นั่นคือ ครูผู้ดูแลเด็กและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เกิดจิตสำนึกที่จะพัฒนาเด็กปฐมวัยและมีความเอาใจใส่มากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอาจมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาตนเองของบุคลากรหรือการส่งเสริมสนับสนุนเป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากรมากขึ้น

1.8 จากความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมรองลงมาจากข้อ 1.7 คือ ต้องการให้เด็กมีส่วนร่วมและแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้น ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งควรมีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้ชัดเจน และควรมีการชี้แจงประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองเด็ก ผู้นำท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออก ได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน ๆ เด็กปฐมวัยรุ่นเดียวกันภายในศูนย์และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ๆ ด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานและคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งครูผู้ช่วย ที่มีต่อการปฏิบัติงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของชุมชน ที่มีต่อการดำเนินงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.
กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). คู่มือแนวทางปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาธาภิบาลดินแดน.
- _____. (2550). นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี). กรุงเทพฯ :
กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547. น.ป.ท : น.ป.ท.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553. น.ป.ท : น.ป.ท.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2549). คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์เด็กเล็กน่ายู่
คู่เมืองไทยแข็งแรง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์
ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2556). ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่. สืบค้นเมื่อ
20 พฤษภาคม 2556, จาก http://hpe4.anamai.moph.go.th/hpe/child/index_child.php
- กฤษณา สมะวรรณะ. (2547). รายงานการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครอง
เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยในเขตอีสานเหนือ. มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). คู่มือมติใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:
ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน. กรุงเทพฯ : สมาธรรม.
- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (2556). การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา. สืบค้นเมื่อ
17 กรกฎาคม 2556, จาก www.comcreate.net/northphc/files/nct.doc
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคำแก้ว ไกรสรพงษ์. (2544). คู่มือการสอนแบบมอนเตสซอรี.
กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์จำกัด.

- ณัฐวัตร ทิพย์นางรอง. (2555). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธนา ประมุขกุล. (2544, กรกฎาคม - กันยายน). "เครือข่าย," วารสารส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อม. 24 (3) : 1 - 11.
- ธนาภรณ์ เมทณีสฤติ. (2543). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวิถีทัศน์ : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). สารานุกรมปกครองท้องถิ่นไทย หมวดแนวคิดพื้นฐาน : รัฏฐกับการปกครองท้องถิ่น. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพลส.
- นงรัตน์ ศรีพรหม. (2544, กันยายน - ตุลาคม). "โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน," วารสารข้าราชการครู. 21 (2) : 21.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2546) .หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิชา ชาญหัตถกิจ. (2552). การศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นุชฤดี รุ่ยใหม่. (2551). ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แหล่งเพาะเมล็ดพันธุ์สู่นาคต. มติชนออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556, จาก http://news.sanook.com/scoop/scoop_231747.php
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประชุม บุญรอด. (2546). การบริหารโครงการ : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สายใจการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ สุนทรกิจปรีชา. (2554). การมีส่วนร่วมคืออะไร. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2556, จาก http://region2.prd.go.th/ewt_news.php?nid=9979&filename=ect54
- ปณิดา โสภากชัย. (2556). ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยราช และอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- ปิ่นเพชร สาทองขาว. (2554). ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันต อำเภอขามเฒ่า จังหัดมหาสารคาม. การศึกษาศาสตรป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พงษ์ธร ธีญญสิริ. (2552). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553. (2553, 7 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 75 ก. หน้า 51 - 52.
- ภาควิชาการบริหารการศึกษา. (2551). เอกสารประกอบการสอนวิชา สถิติและการวิจัย. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- กาญจนา หงษ์วงศ์. (2552). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง. การศึกษาศาสตรป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มายเฟิร์สเบรน. (2551). "การกระจายอำนาจสู่การศึกษาท้องถิ่น," วารสารการศึกษาไทย. 5(10), สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556, จาก http://www.myfirstbrain.com/teacher_view.aspx?ID=76515
- เขาวพา เฉชะอุบต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540, 11 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 73 - 76.
- รัศมี ดันเจริญ. (2545). เอกสารประกอบการศึกษารายวิชาการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อุทัยรัตน์ กาทัง. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิรัตน์ ทองวิจิตร. (2553). ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความต้องการของชุมชน : ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช. ก.ม. (การบริหารการศึกษา). ฉะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- วิรัตน์ บัวขาว. (2544, สิงหาคม-กันยายน). "การศึกษาาระดับก่อนประถมวัย : การเรียนรู้
อย่างมีความสุข," ประชากรศึกษา. 51 (6) : 32 - 36
- วุฒิสาร ดันไชย. (2555). การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่.
สืบค้น 30 มกราคม 2557, จาก <http://www.local.moi.go.th/webst/botfam1.htm>
- _____. (2552). ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : แอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- ศูนย์ทนายความทั่วไทย. (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่
ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ. สืบค้น 30 มกราคม 2557, จาก
<http://www.thailandlawyercenter.com/index.php?>
- ศิริรณภา นามมณี. (2554). ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556, จาก
<http://www.gotoknow.org/posts/362293>
- สถานพัฒนาอัจฉริยภาพเด็กฮานีน. (2555). สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนา
เด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2556, จาก
http://haneennursery.blogspot.com/2012/11/blog-post_7532.html
- สรฤทธ จันสุข. (2556). ความหมายของการมีส่วนร่วม. กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน.
สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/328530>
- สัมฤทธิ์ เนตรประไพ. (2548). ความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
ในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุมิสา ภาคิ. (2553). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลชามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. ร.ป.ม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรัชย์ เจนประโคน. (2554). วัตถุประสงค์ ความสำคัญ และหลักการปกครองท้องถิ่น
ในนานาประเทศ. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2556, จาก
http://surachaichenprakhon.blogspot.com/2011/04/blog-post_1619.html
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542ก, 11 พฤศจิกายน). พระราชบัญญัติกำหนดแผน
และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา.
- _____. (2542ข, 14 สิงหาคม). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550, 24 สิงหาคม). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย. (2556). ข้อมูลทั่วไป พ.ศ. 2555 - 2556. บุรีรัมย์ : สำนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอประโคนชัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สาโรช คัชมาตย์. (2547). คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาวิชาคินแดน.
- อรพิน อภัยแสน. (2554). ความคิดเห็นของผู้ปกครอง / เจ้าหน้าที่ / สมาชิกขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองบัว / คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัญชลี ชัยศรี. (2556). หลักการบริหารและการจัดการ. ชัยภูมิ : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
(เอกสารประกอบการสอน).
- อิทธิพล โกมล. (2544). การปฏิบัติงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดหนองคาย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Alburly, R.F. (1976). *The Development of Guiding Principle for the Establishment and Organization of a Parish Day Nursery School*. New York.
- BDSN.net. (2556). *The Meaning of the Network*. Retrieved 17 July 2013, from <https://sites.google.com/a/thaibds.net/bdsn/khwamhmaykhxngkheruxkhay>
- Karn.TV Education Media for Kids. (2555). *Management Approach to Early Childhood Education*. Retrieved 17 July 2013, from <http://paewpet1.blogspot.com/>
- Massoglia, E. t. Dr. (1977). *Early Childhood in the Home*. NY : Delmar.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทำวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยบางเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ และระดับการศึกษา ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งประเภทการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบบสอบถามแบ่งคำถามออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อมูลที่ได้รับ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลในภาพรวม จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแต่อย่างใด จึงขอความกรุณาทุกท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าซึ่งในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางเพลินพิศ เล็กประโคน

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพของท่านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- รองนายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา/นักวิชาการ/ปลัดฯ
- หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ครูผู้ดูแลเด็ก
- ผู้ปกครองเด็ก

2. เพศ

- ชาย
- หญิง

3. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นด้วยการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานอื่น

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
1	มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน					
2	มีการชี้แจงแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในรอบปีการศึกษา					
3	มีการประชุมก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานให้ผู้ปกครองทราบ					
4	การจัดสรรงบประมาณที่มาจาก การสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ จากเทศบาลหรือ อบต. มีความเหมาะสม					
5	การจัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
6	การเบิกจ่ายงบประมาณของศูนย์ฯ มีความถูกต้อง โปร่งใสและถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
7	การจัดแบ่งอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่และบุคลากร มีเพียงพอกับการให้บริการ					
8	บุคลากรมีความสามารถและรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามบทบาทที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่					
9	อัตรากำลังเด็ก และตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้ศูนย์ฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ					
10	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ตามสภาพจริง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลมาใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน หรือการต่อสัญญาจ้างอื่น ๆ					
ด้านบุคลากร						
11	การจัดสรรบุคลากรในการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพียงพอกับความต้องการ					
12	คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถได้ตรงตามตำแหน่ง					
13	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง					
14	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย					
15	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบประเมินผลผู้เรียน					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
16	ผู้ประกอบอาหารสำหรับเด็ก มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดอาหารถูกต้องตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กเล็ก					
17	ผู้ประกอบอาหารสำหรับเด็ก มีการวางระบบจัดเก็บอุปกรณ์และวางแผนกำจัดขยะอย่างถูกวิธีและปลอดภัยสำหรับเด็ก					
18	ภารโรง มีความรู้ความสามารถในการดูแลซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ					
19	ยามรักษาความปลอดภัย มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย					
20	การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน					
ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย						
21	การดำเนินการให้ความปลอดภัยของอาคารเรียน ห้องเรียนเด็กเล็ก					
22	ความเหมาะสมของพื้นที่ใช้สอยในการทำกิจกรรมในห้องเรียน					
23	ห้องเรียนมีแสงสว่างและการถ่ายเทอากาศได้ดี					
24	มีห้องนำห้องสุขาที่สะอาดและปลอดภัย					
25	การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหารแยกออกเป็นสัดส่วนถูกสุขลักษณะ					
26	การจัดสนามเด็กเล่นให้มีสัดส่วนเพียงพอและเหมาะสม					
27	การจัดให้ตรวจสอบ ซ่อมแซม อาคาร ประคู หน้าต่าง ฯลฯ ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
28	การดำเนินงานให้ภายนอกอาคารศูนย์ฯ มีรั้วหรือกำแพงกันเป็นสัดส่วน					
29	การจัดให้มีกรรมาลาหย่างพาะเชือโรคและป้องกันการแพร่ระบาดของอย่างสม่ำเสมอ					
30	จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล วางไว้ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก					
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร						
31	การวางแผนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา)					
32	ส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข					
33	จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง					
34	มีการจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
35	จัดระบบการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์					
36	ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก เช่น จัดนุ้บผู้ปกครองเด็ก					
37	จัดประสบการณ์ให้เด็กที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง					
38	การจัดทำบันทึกข้อมูลส่วนตัวเด็กให้เป็นปัจจุบัน					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
39	การจัดทำบันทึกสุขภาพของเด็ก และมีการจดบันทึกที่เป็นปัจจุบันเสมอ					
40	การบันทึกการติดตามประเมินผลการพัฒนาเด็ก					
41	การแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา					
42	การรายงานผลพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ					
43	การรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ให้ อบต. / เทศบาล / ชุมชน ทราบ					
44	การจัดเวลาให้เด็กได้พักผ่อนนอนหลับอย่างเหมาะสมตามวัย					
45	การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็กโดยประสานงานกับโรงพยาบาล แพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข					
ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน						
46	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
47	มีการให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
48	ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุน อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬาและอื่น ๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
49	องค์กรและชุมชน มีการให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ต่อ)					
50	การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน					
51	การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง					
52	การจัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วม ในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันแม่ วันเด็ก ฯลฯ					
53	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น แม่เทียน เข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น					
54	มีการจัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้ด้านการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อยู่เสมอ					
55	การร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาบริเวณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
56	ชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการการ ส่งเสริมการจัดการการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษา					
	ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
57	มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นกับชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการ พัฒนาเด็กเล็ก					
58	มีความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ใน การให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
59	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิด โอกาสให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ต่อ)					
60	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
61	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการงบประมาณและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					
62	มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย อยู่เสมอ					
63	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันในการประเมินผลการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์ฯ					
64	มีการจัดทำแผนร่วมกันระหว่างชุมชน หน่วยงานของรัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
65	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
66	มีการจัดอบรม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการ					
67	มีการจัดประชุมทางวิชาการภายในเครือข่าย เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
68	การให้การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะต้นสังกัดในการส่งเสริมเครือข่ายเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน					

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 68

Alpha = .9947

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์

โรงเรียนบ้านแสงทอง	
วันที่	๗๗๓ / ๑๕๗
วันที่	๒๐ / ๗ / ๕๗ เวลา ๐๙.๓๐ น.
☐ วิชาการ	☒ ศึกษาศาสตร์
☐ วิทยาศาสตร์	☐ อื่นๆ

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๓๗/๒๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุวรรณ ภาชี

ด้วย นางเพ็ญพิศ เข็กประโคน บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

รายนาม ผอ. ร.ร. บ้านแสงทอง

- ผ. อรรถภูมิรัมย์ ร.ร. ๓๐๓
- ๐/๗๗๓/๒๑๐ ผู้ตรวจ ๑๗๓
- ผู้ตรวจฯ ตรวจสอน/ตรวจ
- มือวิจัย

- เพื่อไม่รบกวน/ตรวจ

๒๑
๒๐ พ.ค. ๕๗

สำนักงานเขตพื้นที่

โทร ๐ ๕๕๖๓ ๓๒๒๓ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๕๕๖๓ ๒๘๕๘
มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ณะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

- ๓๐๓
- ๒๑๗๓/๗๗๓/๒๑๐
๓๐๓/๒๑๗๓/๒๑๐

(Signature)

(นายสุวรรณ ภาชี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงทอง

๒๕ พ.ค. ๒๕๕๗

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๖๓๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสมพูด เกตขจร

ด้วย นางเพ็ญพิศ ฝึกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขออนุญาตจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ตะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๓๒๒๓ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

กตมและอธิการบดีราชภัฏบุรีรัมย์

(นางสมพูด) เกตขจร

วันที่ ๖๖๔ / ๕๖
 วันที่ ๕๕ / ๖๖๖ / ๕๖
 143

ปี ๒๕๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
 จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายวิชาญ อุทลรัมย์

ด้วย นางเหลนทิส เล็กกระโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ๕.๑๐.๒๕๖๓
 มี ๑๑๑๑๑
 ๒๕๖๓

ขอแสดงความนับถือ

๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
 รมคบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๒๐ พฤษภาคม ๕๗

สำนักงานคณบดี
 โทร ๐ ๔๕๖๓ ๑๒๒๓ ต่อ ๓๘๐๖
 โทรสาร ๐ ๔๕๖๓ ๒๘๕๘
 มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

๒๕.๕.๕๗
 ๒๕ พ.ค. ๕๗

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางเพลินพิศ เล็กประโคน
วันเดือนปีเกิด	21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 109 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	27 หมู่ 4 ตำบลแสงโทน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่ง	ครู (คศ.1)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแสงโทน 199 หมู่ 1 สังกัดเทศบาลตำบลแสงโทน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2527 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านกองทราย (โพธิ์วิทยา) อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2541 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2543 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2548 ประกาศนียบัตร อนุปริญญา วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2552 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ปริญญาตรี 5 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2558 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์